

## מחברת חולין - א

מסכת חולין פרק א

**(ב,א) משנה:** הכל שוחטין ושחיטתן כשרה, חוץ מחרש שוטה וקטן, שמא יקלקלו את שחיטתן. וכולן ששחטו, ואחרים רואין אותן, שחיטתן כשרה

**גמרא:** {הכל שוחטין - לכתחלה - ושחיטתן כשרה - דיעבד?!

<אמר ליה **רב אחא בריה דרבא לרב אשי:** וכל "הכל" לכתחלה הוא?! אלא מעתה, "הכל ממירין, אחד האנשים ואחד הנשים" - הכי נמי, דלכתחלה הוא! ~והא כתיב: (ויקרא כז) "לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע או רע בטוב" {התם, כדקתני טעמא: לא שהאדם רשאי להמיר, אלא שאם המיר, מומר, וסופג את הארבעים

<אלא "הכל מעריכין ונערכין, נודרין ונידריין" - הכי נמי דלכתחלה?! והא כתיב: (דברים כג) "וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא", וכתבי: (קוהלת ה) "טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם", ותניא: טוב מזה ומזה, שאינו נודר כל עיקר, דברי **רבי מאיר**. ר' יהודה אומר: טוב מזה ומזה, נודר ומשלם. ואפילו רבי יהודה לא קאמר אלא באומר "הרי זו", **(ב,ב)** אבל אמר "הרי עלי", לא!

{וכל "הכל" לאו לכתחלה הוא?! אלא "הכל חייבים בסוכה", "הכל חייבין בציצית" - הכי נמי דלאו לכתחלה?! <"חייבין" לא קאמינא!  
{אלא מעתה "הכל סומכין, אחד האנשים ואחד הנשים" - הכי נמי דלאו לכתחלה?! והא כתיב: (ויקרא א) "וסמך ידו ונרצה"  
<אין! איכא "הכל" לכתחלה, ואיכא "הכל" דיעבד! אלא "הכל" דהכא, ממאי דלכתחלה הוא, דתקשי לך?! דלמא דיעבד הוא, ולא תקשי לך!

{אמר ליה: אנא "שחיטתן כשרה" קשיא לי! מדקתני "שחיטתן כשרה" דיעבד, מכלל ד"הכל" לכתחלה הוא - דאי דיעבד, תרתני דיעבד למה לי?!

<<אמר **רבה בר עולא:** הכי קתני: הכל שוחטין, ואפילו טמא בחולין {טמא בחולין, מאי למימרא?! <בחולין שנעשו על טהרת הקדש! וקסבר: חולין שנעשו על טהרת הקדש, כקדש דמו &כי צד הוא עושה? <מביא סכין ארוכה ושוחט בה, כדי שלא יגע בבשר. ובמוקדשים לא ישחוט, שמא יגע בבשר, ואם שחט ואומר

## מחברת חולין - א

"ברי לי שלא נגעתי", שחיתתו כשרה, חוץ מחרש שוטה וקטן,  
דאפילו בחולין גרידי דיעבד נמי לא, שמא ישהו, שמא ידרסו,  
ושמא יחלידו

{ "וכולן ששחטו" אהייא? ^ אילימא אחרש שוטה וקטן עלה קאי -  
"ואם שחטו" מיבעי ליה! ^ אלא אטמא בחולין - הא אמרת:  
לכתחלה נמי שחיט! ^ ואלא אטמא במוקדשים - ב"ברי לי" סגי!  
<דליתיה קמן דנשייליה!

{האי טמא במוקדשים מהכא נפקא?! מהתם נפקא: כל הפסולין  
ששחטו, שחיתתן כשרה - שהשחיטה כשרה בזרים, בנשים,  
ובעבדים, ובטמאים - ואפילו בקדשי קדשים - ובלבד שלא יהיו  
טמאין נוגעין בבשר <הכא עיקר - התם, איידי דתנא שאר  
פסולין, תנא נמי טמא במוקדשים. ואי בעית אימא: התם עיקר,  
דבקדשים קאי - הכא, איידי דתנא טמא בחולין, תני נמי טמא  
במוקדשים

{האי טמא - דאיטמא במאי? ^ אילימא דאיטמי במת - (במדבר  
יט) "בחלל חרב" אמר רחמנא - (ג,א) חרב הרי הוא כחלל - אב  
הטומאה הוא - לטמיה לסכין, ואזל סכין וטמיתיה לבשר! <אלא  
דאיטמי בשרץ! <ואי בעית אימא: לעולם דאיטמי במת, וכגון  
שבדק קרומית של קנה, ושחט בה! דתניא: בכל שוחטים, בין  
בצור, בין בזכוכית, בין בקרומית של קנה

<<אביי אמר: הכי קתני: הכל שוחטין, ואפילו כותי. במה דברים  
אמורים? כשישראל עומד על גביו - אבל יוצא ונכנס, לא ישחוט.  
ואם שחט, חותך כזית בשר ונותן לו - אכלו, מותר לאכול  
משחיתתו - לא אכלו, אסור לאכול משחיתתו - חוץ מחרש שוטה  
וקטן - דאפילו דיעבד נמי לא, שמא ישהו, שמא ידרסו, ושמא  
יחלידו

{ "וכולן ששחטו" אהייא? ^ אילימא אחרש שוטה וקטן עלה קאי,  
"ואם שחטו" מבעי ליה! ^ אלא אכותי - הא אמרת כשישראל  
עומד על גביו, שחיט אפילו לכתחלה! - קשיא!

{ אמר **רבא**: ויוצא ונכנס לכתחלה לא?! והתנן: המניח גוי בחנותו,  
וישראל יוצא ונכנס, מותר <התם, מי קתני "מניח"?! "המניח"  
קתני! - דיעבד! {אלא מהכא: אין השומר צריך להיות יושב  
ומשמר, אלא אף על פי שיוצא ונכנס, מותר!

<<אלא אמר **רבא**: הכי קתני: הכל שוחטין, ואפילו כותי - במה

## מחברת חולין - א

דברים אמורים? כשישראל יוצא ונכנס - אבל בא ומצאו ששחט, חותך כזית בשר ונותן לו - אכלו, מותר לאכול משחיטתו - לא אכלו, אסור לאכול משחיטתו - חוץ מחרש שוטה וקטן, דאפילו דיעבד נמי לא, שמא ישהו, ושמא ידרסו, ושמא יחלידו  
{ "וכולן ששחטו" אהייא?! ^ אילימא אחרש שוטה וקטן עלה קאי - "ואם שחטו" מבעי ליה! ^ אלא אכותי - הא אמרת אפילו יוצא ונכנס, שחיט לכתחלה! - קשיא!

<<<< **אשי** אמר: הכי קתני: הכל שוחטין, ואפילו ישראל מומר ג' מומר למאי? - לאכול נבילות לתיאבון! וכדרבא, דאמר **רבא**: ישראל מומר אוכל נבילות לתיאבון, (**ג,ב**) בודק סכין ונותן לו, ומותר לאכול משחיטתו - אבל לא בדק ונתן לו, לא ישחוט. ואם שחט, בודק סכיניו אחריו - נמצאת סכיניו יפה, מותר לאכול משחיטתו - ואם לאו, אסור לאכול משחיטתו  
חוץ מחרש שוטה וקטן - דאפילו דיעבד נמי לא, שמא ישהו, שמא ידרסו, ושמא יחלידו

{ "וכולן ששחטו" אהייא?! ^ אילימא אחרש שוטה וקטן עלה קאי - "ואם שחטו" מיבעי ליה! ^ אלא ישראל מומר - אי דבדק סכין ונותן לו, הא אמרת שוחט לכתחלה! ^ אלא דלא בדק - אי דאיתיה לסכין, ליבדקיה השתא; ואי דליתיה לסכין, כי אחרים רואין אותו, מאי הוי?! דלמא בסכין פגומה שחיט! - קשיא!

<<<< **רבינא** אמר: הכי קתני: הכל שוחטין - הכל מומחין שוחטין - מומחין, ואף על פי שאין מוחזקין! ג' במה דברים אמורים? שיודעין בו שיודע לומר הלכות שחיטה - אבל אין יודעין בו שיודע לומר הלכות שחיטה, לא ישחוט. ואם שחט, בודקין אותו - אם יודע לומר הלכות שחיטה, מותר לאכול משחיטתו. ואם לאו, אסור לאכול משחיטתו, חוץ מחרש שוטה וקטן, דאפילו דיעבד נמי לא, שמא ישהו, שמא ידרסו, ושמא יחלידו.

{ "וכולן ששחטו" אהייא?! ^ אילימא אחרש שוטה וקטן עלה קאי - "ואם שחטו" מבעי ליה! ^ אלא אשאין מומחין - בבודקין אותו סגי! <דליתיה לקמן דליבדקיה

<<<< **רבינא** אמר: הכי קתני: הכל שוחטין - הכל מוחזקין שוחטין - מוחזקין, אף על פי שאין מומחין. במה דברים אמורים? ששחטו לפנינו שתיים ושלש פעמים ולא נתעלף - אבל לא

## מחברת חולין - א

שחט לפנינו שתים ושלוש פעמים, לא ישחוט, שמא יתעלף. ואם שחט, ואמר: "ברי לי שלא נתעלפתי", שחיטתו כשרה, חוץ מחרש שוטה וקטן, דאפילו דיעבד נמי לא, שמא ישהו, שמא ידרסו, ושמא יחלידו

{ "וכולן ששחטו" אהייא?! ^ אילימא אחרש שוטה וקטן עלה קאי - "ואם שחטו" מיבעי ליה! <אלא אשאין מוחזקין! {והאמרת: בברי לי סגי?! <דליתיה קמן דלישייליה!

רבינא ורבה בר עולא, כאביי ורבא ורב אשי לא אמרי, משום דקשיא להו "וכולן"

כולהו כרבה בר עולא לא אמרי - להך לישנא דאמרת: הכא עיקר - אדרבה! התם עיקר, דבקדשים קאי; להך לישנא דאמרת: התם עיקר, והכא אידי דתנא טמא בחולין, תנא נמי טמא במוקדשין - טמא בחולין גופיה לא איצטריכא ליה - חולין שנעשו על טהרת קדש לאו כקדש דמו

כולהו כרבינא לא אמרי - להך לישנא דאמר: מומחין אין, שאין מומחין לא - רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן; להך לישנא דאמר: מוחזקין אין, שאין מוחזקין לא - לעלופי לא חיישינן רבא לא אמר כאביי, כי קושייה; אביי לא אמר כרבא - התם לא נגע, הכא נגע

רב אשי לא אמר כתרוייהו - קסבר: כותים גרי אריות הן

אביי לא אמר כרב אשי - לא סבירא ליה הא דרבא

{אלא רבא, מאי טעמא לא אמר כשמעתיה?! <לדבריו דאביי קאמר, וליה לא סבירא ליה!

תנו רבנן: שחיטת כותי מותרת - במה דברים אמורים? כשישראל עומד על גביו - אבל בא ומצאו ששחט, חותך כזית ונותן לו - אכלו, מותר לאכול משחיטתו - ואם לאו, אסור לאכול משחיטתו. כיוצא בו, מצא בידו (ד,א) דקוריא של צפרים, קוטע ראשו של אחד מהן ונותן לו - אכלו, מותר לאכול משחיטתו - ואם לאו, אסור לאכול משחיטתו

אביי דייק מרישא, רבא דייק מסיפא -- אביי דייק מרישא - טעמא דישראל עומד על גביו - אבל יוצא ונכנס, לא; רבא דייק מסיפא - טעמא דבא ומצאו ששחט - אבל יוצא ונכנס, שפיר

דמי!

{ולאביי, קשיא סיפא! אמר לך: יוצא ונכנס נמי "בא ומצאו" קרי ליה! {ולרבא, קשיא רישא! אמר לך: יוצא ונכנס נמי, כעומד על גביו דמי!

כיוצא בו, מצא בידו דקוריא של צפריין, קוטע ראשו של אחד מהן ונותן לו - אכלו, מותר לאכול משחיטתו - ואם לאו, אסור לאכול משחיטתו

{אמאי?! ליחוש דלמא האי הוא דהוה שחיט שפיר?!

סימן: מכני"ס איזמ"ל<sup>1</sup> בזכרי"ס<sup>2</sup>

אמר **רב מנשה**: במכניסן תחת כנפיו {ודלמא סימנא הוה יהיב ליה בגויה?! אמר **רב משרשיא**: דממסמס ליה מסמוסי! {ודלמא קסברי כותים: אין שחיטה לעוף מן התורה?! אולטעמיד: שהייה, דרסה, חלדה, הגרמה, ועיקור - מי כתיבן?! - אלא כיון דאחזיקו בהו, אחזיקו בהו - הכא נמי, כיון דאחזיקו, אחזיקו! ואחזוק ולא אחזוק בדלא כתיבא, תנאי היא! דתניא: מצת כותי מותרת, ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח. **ר' אליעזר**<sup>3</sup> אוסר, לפי שאין בקיאיין בדקדוקי מצות ישראל. **רבן שמעון בן גמליאל** אומר: כל מצוה שהחזיקו בה כותים, הרבה מדקדקין בה יותר מישראל

אמר מר: מצת כותי מותרת, ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח - {פשיטא! כמהו דתימא? לא בקיאי בשימור - קמשמע לן!

**ר' אליעזר** אוסר, לפי שאין בקיאיין בדקדוקי מצות - קסבר לא בקיאי בשימור; **רבן שמעון בן גמליאל** אומר: כל מצוה שהחזיקו בה כותים, הרבה מדקדקין בה יותר מישראל -- {היינו תנא קמא?! אאיכא בינייהו דכתיבא ולא אחזיקו בה - תנא קמא סבר: כיון דכתיבא, אף על גב דלא אחזיקו בה; ורבן שמעון בן גמליאל סבר: אי אחזוק, אין - אי לא אחזוק, לא! {אי הכי, "כל מצוה שהחזיקו בה כותים" - "אם החזיקו" מיבעי ליה?! | אלא איכא בינייהו דלא כתיבא, ואחזיקו בה - תנא קמא סבר: כיון דלא כתיבא, אף על גב דאחזיקו בה, נמי לא; רבן שמעון בן גמליאל סבר: כיון דאחזוק, אחזוק!

1 לקמן דף לא,א

2 לקמן דף נא,א

3 כך גרסינן בקדושין, וברש"י כאן, ועל כן כתבנו כן בכל הסוגיה. אבל בגיטין גרסינן "ר' אלעזר", וכן נל"ד, שמחלקתו עם רשב"ג

## מחברת חולין - א

גופא: אמר **רבא**: ישראל מומר, אוכל נבילות לתיאבון - בודק סכין ונותן לו, ומותר לאכול משחיטתו -- גמאי טעמא? כיון דאיכא התירא ואיסורא, לא שביק התירא ואכיל איסורא! {אי הכי, כי לא בדק נמי?!} כמיטרח לא טרח!

אמרו ליה רבנן **לרבא**: תניא דמסייע לך: חמצן של עוברי עבירה, אחר הפסח (**ד,ב**) מותר מיד, מפני שהן מחליפין ~ סברוה: הא מני? רבי יהודה היא, דאמר חמץ אחר הפסח דאורייתא! - וקתני: "מפני שהן מחליפין" - אלמא לא שביק התירא ואכיל איסורא!

{ממאי?!} דלמא ר' שמעון היא, דאמר חמץ אחר הפסח דרבנן, וכי מקילינן בדרבנן - בדאורייתא, לא מקילינן?! אותהוי נמי ר' שמעון! מי קתני "שאני אומר החליפו"?! "מפני שמחליפין" קתני! - דודאי מחליפין! - ומה בדרבנן, לא שביק התירא ואכיל איסורא - בדאורייתא, לא כל שכן!

^ לימא מסייע ליה: הכל שוחטין - ואפילו כותי, ואפילו ערל, ואפילו ישראל מומר ~ האי ערל, היכי דמי? ^ אילימא מתו אחיו מחמת מילה - האי ישראל מעליא הוא! ~ אלא פשיטא, מומר לערלות! ~ וקא סבר: מומר לדבר אחד לא הוי מומר לכל התורה כולה! - אימא סיפא: ואפילו ישראל מומר - האי מומר, היכי דמי? אי מומר לדבר אחר, היינו מומר לערלות! אלא לאו מומר לאותו דבר, וכדרבא?!

כלא! לעולם אימא לך מומר לאותו דבר לא! מאי טעמא? כיון דדש ביה, כהתירא דמי ליה! אלא מומר לעבודה זרה, וכדרב ענן, דאמר **רב ענן** אמר **שמואל**: ישראל מומר לעבודה זרה, מותר לאכול משחיטתו!

גופא: אמר **רב ענן** אמר **שמואל**: ישראל מומר לעבודה זרה, מותר לאכול משחיטתו - שכן מצינו ביהושפט מלך יהודה, שנהנה מסעודת אחאב, שנאמר: (דברי הימים ב יח) "ויזבח לו אחאב צאן ובקר לרוב ולעם אשר עמו, ויסיתהו לעלות אל רמות גלעד" {ודלמא מיזבח זבח - מיכל לא אכל?!} <"ויסיתהו" כתיב! {ודלמא בדברים?!} <אין הסתה בדברים! {ולא?!} והכתיב: (דברים יג) "כי יסיתך אחיך"?! <באכילה ובשתיה! {והכתיב: (איוב ב) "ותסיתני בו לבלעו חנם"?!} <למעלה שאני! {ודלמא משתא אשתי - מיכל לא אכל?!} <מאי שנא שתיה, דאמרינן מומר לעבודה זרה לא הוי מומר לכל התורה כולה - אכילה נמי, מומר לעבודה זרה לא הוי מומר לכל התורה כולה?!} {הכי השתא! שתיה סתם יינן הוא,

## מחברת חולין - א

ועדיין לא נאסר יינן של גוים - אבל אכילה, אימא לך: מומר לעבודה זרה הוי מומר לכל התורה כולה?! <איבעית אימא: לאו אורחיה דמלכא משתיא בלא מיכלא > <ואיבעית אימא: "ויזבח ויסיתהו" כתיב - במה הסיתו? בזביחה!

{ודלמא עובדיה זבח? <"לרוב" כתיב! - עובדיה לא הוה ספיק! {ודלמא שבעת אלפים זבות, דכתיב: (מלכים א יט) "והשארתי בישראל שבעת אלפים, כל הברכים אשר לא כרעו לבעל וכל הפה אשר לא נשק לו"? <טמורי הוו מיטמרי מאיזבל!

{ודלמא גברי דאחאב הוו מעלו?! <לא סלקא דעתך, דכתיב: (משלי כט) "מושל מקשיב על דבר שקר, כל משרתיו רשעים!"

{ודלמא גברי דיהושפט נמי לא הוו מעלו - זבוח גברי דאחאב אכול גברי דיהושפט, זבוח עובדיה אכל יהושפט?! <לא סלקא דעתך! - מדמושל מקשיב על דבר שקר כל משרתיו רשעים - הא לדבר אמת, משרתיו צדיקים!

{ודלמא זבוח גברי דאחאב אכל אחאב וגבריה, זבוח גברי דיהושפט אכל יהושפט וגבריה?! (ה,א) <לא הוה מפליג נפשיה מיניה!

גמנלן? ^ אילימא מדכתיב: (מלכים א כב) "כמוני כמוך כעמי כעמך" - אלא מעתה, "כסוסי כסוסיך", הכי נמי! - אלא מה דהוי אסוסיך תהוי אסוסי - הכא נמי, מאי דהוי עלך ועילוי עמך, תיהוי עלי ועילוי עמי!

<אלא מהכא: (מלכים א כב) "ומלך ישראל ויהושפט מלך יהודה יושבים איש על כסאו מלובשים בגדים בגורן פתח שער שומרון" - מאי "גורן"? אילימא גורן ממש - אטו שער שומרון גורן הוה?! - אלא "כי גורן"! דתנן: סנהדרין היתה כחצי גורן עגולה, כדי שיהו רואין זה את זה!

^ לימא מסייע ליה: (מלכים א יז) "והעורבים מביאים לו לחם ובשר בבקר ולחם ובשר בערב" - ואמר **רב יהודה** אמר **רב**: מבי טבחי דאחאב! <על פי הדבור שאני!

גמאי עורבים? <אמר **רבינא**: עורבים ממש {אמר ליה **רב אדא בר מניומי**: ודלמא תרי גברי, דהוי שמיהו "עורבים"! מי לא כתיב: (שופטים ז:כה) "ויהרגו את עורב בצור עורב ואת זאב הרגו ביקב זאב"! <אמר ליה: גאיתרמאי מילתא דתרוייהו הוה שמיהו "עורבים"! {ודלמא על שם מקומן! - מי לא כתיב: (מלכים ב ה) "וארם יצאו גדודים וישבו מארץ ישראל נערה קטנה" וקשיא לך:

## מחברת חולין - א

קרי לה "נערה" וקרי לה "קטנה"?! ואמר ר' פדת: קטנה דמן נעורין! <אם כן, "עורביים" מיבעי ליה!

^ לימא מסייע ליה: הכל שוחטין, ואפילו כותי, ואפילו ערל, ואפילו ישראל מומר - האי ערל, היכי דמי? אילימא שמתו אחיו מחמת מילה - האי ישראל מעליא הוא! - אלא פשיטא: מומר לערלות! - אימא סיפא: ואפילו ישראל מומר - היכי דמי? אי מומר לדבר אחד, היינו מומר לערלות! אלא לאו מומר לעבודה זרה, וכדרב ענן?! <לא! לעולם אימא לך: מומר לעבודה זרה, לא! דאמר מר: חמורה עבודה זרה, שכל הכופר בה, כמודה בכל התורה כולה! - אלא מומר לאותו דבר, וכדרבא!

{מיתבי: (ויקרא א) "מכס" - ולא כולכם - להוציא את המומר; "מכס" - בכס חלקתי, ולא באומות; "מן הבהמה" - להביא בני אדם שדומים לבהמה. מכאן אמרו: מקבלין קרבנות ממושעי ישראל, כדי שיחזרו בהן בתשובה - חוץ מן המומר, ומנסך את היין, ומחלל שבתות בפרהסיא?!

~הא גופא קשיא: אמרת "מכס" - ולא כולכם - להוציא את המומר. והדר תני: מקבלין קרבנות ממושעי ישראל?! <הא לא קשיא! רישא מומר לכל התורה כולה - מציעתא מומר לדבר אחד!

{אימא סיפא: חוץ מן המומר, ומנסך את היין, ומחלל שבת בפרהסיא - האי מומר היכי דמי? אי מומר לכל התורה כולה, היינו רישא! ואי מומר לדבר אחד, קשיא מציעתא! - אלא לאו הכי קאמר: חוץ מן המומר לנסך את היין ולחלל שבתות בפרהסיא - אלמא מומר לעבודה זרה הוה מומר לכל התורה כולה, ותיובתא דרב ענן! - תיובתא!

{והא מהכא נפקא?! מהתם נפקא: (ה,ב) (ויקרא ד) "מעם הארץ" - פרט למומר! ר' שמעון בן יוסי אומר משום ר' שמעון: (ויקרא ד) "אשר לא תעשינה בשגגה ואשם" - השב מידיעתו, מביא קרבן על שגגתו - אינו שב מידיעתו, אינו מביא קרבן על שגגתו. ואמרינן: מאי בינייהו? ואמר רב המנונא: מומר לאכול חלב והביא קרבן על הדם איכא בינייהו

אחדא בחטאת וחדא בעולה! וצריכי! דאי אשמעינן חטאת - משום דלכפרה הוא! אבל עולה, דדורון הוא, אימא לקבל מיניה; ואי אשמעינן עולה - משום דלאו חיובא הוא! אבל חטאת, דחיובא הוא, אימא לקבל מיניה! - צריכא!

{וכל היכא דכתיב: "בהמה", גריעותא היא?! והכתיב: (תהילים לו)

## מחברת חולין - א

"אדם ובהמה תושיע ה'" ואמר **רב יהודה** אמר **רב**: אלו בני אדם שהן ערומין בדעת, ומשימין עצמן כבהמה!?! אהתם כתיב: "אדם ובהמה" - הכא, "בהמה" לחודיה כתיב!

{וּכְל הִכָּא דְכָתִיב "אָדָם וּבְהֵמָה", מֵעֲלִיּוֹתָא הִיא?! וְהָא כְּתִיב: (יִרְמִיָּהוּ לֹא) "וְזָרְעִתִּי אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל זֶרַע אָדָם וְזֶרַע בְּהֵמָה!" אַהְתָּם, הָא חֲלָקִיָּה קֵרָא - זֶרַע אָדָם לְחֹד, וְזֶרַע בְּהֵמָה לְחֹד!

סימן: נקלף

אמר ר' **חנן** אמר ר' **יעקב בר אידי** אמר ר' **יהושע בן לוי** משום **בר קפרא**: **רבן גמליאל** ובית דינו נמנו על שחיטת כותי, ואסרוה. אמר ליה **רבי זירא** **לרבי יעקב בר אידי**: שמה לא שמע רבי אלא בשאין ישראל עומד על גביו? אמר ליה: דמי האי מרבנן כדלא גמירי אינשי שמעתא! בשאין ישראל עומד על גביו, למימרא בעי!?

קבלה מיניה או לא קבלה מיניה?

אתא שמע: דאמר ר' **נחמן בר יצחק** אמר **רבי אסי**: אני ראיתי את רבי יוחנן, שאכל משחיטת כותי. אף **רבי אסי** אכל משחיטת כותי. ותהי בה **רבי זירא**: גלא שמיעא להו, דאי הוה שמיעא להו, הוּוּ מקבלי לה? או דלמא שמיע להו ולא קבלוה? אהדר פשיט לנפשיה: מסתברא דשמיע להו ולא קבלוה! דאי סלקא דעתך לא שמיע להו, ואי הוה שמיע להו הוּוּ מקבלי לה, היכי מסתייעא מילתא למיכל איסורא?! השתא, בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן - צדיקים עצמן, לא כל שכן! {ו,א} ואי סלקא דעתך לא קבלה מיניה, לישני ליה: כאן כשישראל עומד על גביו, כאן כשאין ישראל עומד על גביו?! - אלא לאו שמע מינה: קבלה מיניה! - שמע מינה!

גומאי טעמא גזרו בהו רבנן? ככי הא דר' שמעון בן אלעזר, שדריה ר' מאיר לאתווי חמרא מבי כותאי. אשכחיה ההוא סבא. אמר ליה: (משלי כג) "ושמת סכין בלועך אם בעל נפש אתה". הלך ר' שמעון בן אלעזר וספר דברים לפני ר' מאיר, וגזר עליהן גומאי טעמא? אמר **רב נחמן בר יצחק**: דמות יונה מצאו להן בראש הר גריזים, שהיו עובדין אותה. ור' מאיר לטעמיה, דחייש למיעוטא, וגזר רובא אטו מיעוטא. ו**רבן גמליאל** ובית דינו נמי כר' מאיר סבירא להו

גפשטיה דקרא, במאי כתיב? אבתלמיד היושב לפני רבו! דתני **רבי חייא**: (משלי כג) "כי תשב ללחום את מושל בין תבין את אשר לפניך ושמת סכין בלועך אם בעל נפש אתה" - אם יודע תלמיד ברבו, שיודע להחזיר לו טעם, בין - ואם לאו, "תבין את אשר

## מחברת חולין - א

לפניך ושמת סכין בלועך אם בעל נפש אתה" - פרוש הימנו!  
רבי יצחק בן יוסף, שדריה רבי אבהו לאתווי חמרא מבי כותאי.  
אשכחיה ההוא סבא. אמר ליה: לית כאן שומרי תורה! הלך רבי  
יצחק וספר דברים לפני רבי אבהו, והלך רבי אבהו וספר דברים  
לפני **רבי אמי ורבי אסי**. ולא אזו משם עד שעשאום גוים גמורין  
גמאי? אי לשחיטה ויין נסך - מהתם גזרו בהו רבנן! אינהו  
גזרו, ולא קבלו מינייהו - אתו רבי אמי ורבי אסי, גזרו, וקבלו  
מינייהו!

גמאי "גוים גמורין"? אמר ר' **נחמן בר יצחק**: לבטל רשות וליתן  
רשות! וכדתניא: ישראל מומר, משמר שבתו בשוק, מבטל רשות  
ונותן רשות; ושאינו משמר שבתו בשוק, אינו מבטל רשות ונותן  
רשות - מפני שאמרו: ישראל נותן רשות ומבטל רשות. ובגוי, עד  
שישכור גכיצד? אמר לו: "רשותי קנויה לך", "רשותי מבוטלת לך"  
- קנה, ואינו צריך לזכות

רבי זירא ורבי<sup>4</sup> אסי איקלעו לפונדקא דיאי. אייתו לקמייהו ביצים  
המצומקות ביין. רבי זירא לא אכל, ורבי אסי אכל. אמר ליה רבי  
זירא לרבי אסי: גולא חייש מר לתערובת דמאי?! אמר ליה: לאו  
אדעתאי! אמר ר' זירא: אפשר גזרו על התערובת דמאי,  
ומסתיעא מילתא דרבי אסי למיכל איסורא?! - השתא בהמתן  
של צדיקים, אין הקב"ה מביא תקלה על ידן - צדיקים עצמן, לא  
כל שכן! - נפק רבי זירא, דק ואשכח. דתנן: הלוקח יין לתת לתוך  
המורייס או לתוך האלונתית; כרשינין לעשות מהן טחינין; עדשים  
לעשות מהן רסיסין - חייב משום דמאי, ואין צריך לומר משום  
ודאי. והן עצמן מותרין, מפני שהן תערובת, ולא גזרו על תערובת  
דמאי!

{והתניא: הנותן לשכנתו עיסה לאפות וקדירה לבשל - אינו חושש  
לשאור ותבלין שבה, לא משום שביעית ולא משום מעשר. ואם  
אמר לה: "עשי לי משליכי!", חושש לשאור ותבלין שבה משום  
שביעית ומשום מעשר אשאני התם, דכיון דקאמר לה "עשי לי  
משליכי!" כמאן דעריב בידיים דמי! <<רפרם אמר: שאני שאור  
ותבלין, דלטעמא עביד, וטעמא לא בטיל!

{ולחלופי לא חיישינן?! והתנן: הנותן לחמותו, מעשר את שהוא  
נותן לה ואת שהוא נוטל ממנה, מפני שחשודה מחלפת  
המתקלקל?! אהתם, כדתניא טעמא: אמר ר' יהודה: רוצה היא

4 לפננו "רב", וכן להלן

## מחברת חולין - א

בתקנת, בתה ובושה מחתנה!

**(ו,ב)** {ולעלמא לא חיישינן?! והתנן: הנותן לפונדקית שלו, מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל הימנה, מפני שחשודה מחלפת?! אהתם נמי, מוריא ואמרה: "בר בי רב ליכול חמימא, ואנא איכול קרירא!"

{ולחלופי לא חיישינן?! והתניא: אשת חבר טוחנת עם אשת עם הארץ בזמן שהיא טמאה, אבל לא בזמן שהיא טהורה. **רבי שמעון בן אלעזר** אומר: אף בזמן שהיא טמאה לא תטחון, מפני שחבירתה נותנת לה ואוכלת - השתא מיגזל גזלה - חלופי מיבעיא?! אומר **רב יוסף**: התם נמי מוריא ואמרה: תורא מדישיה קאכיל!

העיד **רבי יהושע בן זרוז**, **בן חמיו של רבי מאיר** לפני **רבי**, על **ר' מאיר**, שאכל עלה של ירק בבית שאן, והתיר **רבי** את בית שאן כולה על ידו. חברו עליו אחיו ובית אביו. אמרו לו: מקום שאבותיך ואבות אבותיך נהגו בו איסור, אתה תנהוג בו היתר?! דרש להן מקרא זה: (מלכים ב יח) "וכתת נחש הנחשת אשר עשה משה, כי עד הימים ההמה היו בני ישראל מקטרים לו ויקרא לו נחושתן" - אפשר בא אסא ולא ביערו, בא יהושפט ולא ביערו?! והלא כל עבודה זרה שבעולם, אסא ויהושפט ביערום! - **(ז,א)** אלא מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו - אף אני, מקום הניחו לי אבותי להתגדר בו!

מכאן, לתלמיד חכם שאמר דבר הלכה, שאין מזיחין אותו. ואמרי לה: "אין מזניחין אותו". ואמרי לה: "אין מזיחין אותו". מאן דאמר "מזיחין", כדכתיב: (שמות כח; שמות לט) "ולא יזח החשן"; ומאן דאמר אין "מזניחין", דכתיב: (איכה ג) "כי לא יזנח לעולם ה'"; ומאן דאמר "מזיחין", דתנן: משרבו זחוחי הלב, רבו מחלוקות בישראל

{מתקיף לה יהודה בריה דר' שמעון בן פזי: ומי איכא למאן דאמר דבית שאן לאו מארץ ישראל היא?! והכתיב: (שופטים א) "ולא הוריש מנשה את בית שאן ואת בנותיה ואת תענך ואת בנותיה?!"  
<אישתמיטתיה הא דאמר ר' שמעון בן אליקים משום ר' אלעזר בן פדת, שאמר משום ר' אלעזר בן שמוע: הרבה כרכים כבשום עולי מצרים, ולא כבשום עולי בבל ~ וקסבר: קדושה ראשונה, קדשה לשעתה, ולא קדשה לעתיד לבא ~ והניחום כדי שיסמכו עליהן עניים בשביעית

## מחברת חולין - א

{אמר ליה ר' ירמיה לרבי זירא: והא ר' מאיר עלה בעלמא הוא דאכיל?! >אמר ליה: מאגודה אכליה! ותנן: ירק הנאגד, משיאגד! >ודלמא לאו אדעתיה?! >השתא, בהמתן של צדיקים, אין הקב"ה מביא תקלה על ידן - צדיקים עצמן, לא כל שכן! >ודלמא עישר עליהם ממקום אחר?! >לא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף! >ודלמא נתן עיניו בצד זה, ואכל בצד אחר?! >אמר ליה: חזי מאן גברא רבה קמסהיד עליה!

גמאי "בהמתן של צדיקים"? >דרבי פנחס בן יאיר הוה קאזיל לפדיון שבויין. פגע ביה בגינאי נהרא. אמר ליה: "גינאי! חלוק לי מימד ואעבור בד!" אמר ליה: "אתה הולך לעשות רצון קונך, ואני הולך לעשות רצון קוני. אתה, ספק עושה ספק אי אתה עושה - אני ודאי עושה!" אמר ליה: "אם אי אתה חולק, גוזרני עליך שלא יעברו בד מים לעולם!" חלק ליה. הוה ההוא גברא דהוה דארי חיטי לפיסחא. אמר ליה: "חלוק ליה נמי להאי, דבמצוה עסיק!" חלק ליה. הוה ההוא טייעא דלווה בהדייהו. אמר ליה: "חלוק ליה נמי להאי, דלא לימא: "כך עושים לבני לוי!" חלק ליה. אמר רב יוסף: כמה נפיש גברא ממשה ושתין רבוון! דאילו התם חד זימנא, והכא תלתא זימנין! >ודלמא הכא נמי חדא זימנא?! ~אלא כמשה ושתין רבוון!

אקלע לההוא אושפיזא. רמו ליה שערי לחמריה. לא אכל. (ז,ב) חבטינהו. לא אכל. נקרינהו. לא אכל. אמר להו: דלמא לא מעשרן? עשרינהו, ואכל! אמר: ענייה זו הולכת לעשות רצון קונה, ואתם מאכילין אותה טבלים?!

{ומי מיחייבא?! >והתנן: הלוקח לזרע ולבהמה, וקמח לעורות, ושמן לנר, ושמן לסוד בו את הכלים - פטור מהדמאי?! >התם, הא אתמר עלה: אמר רבי יוחנן: לא שנו אלא שלקחן מתחלה לבהמה - אבל לקחן מתחלה לאדם, ונמלך עליהם לבהמה, חייב לעשר! ~והתניא: הלוקח פירות מן השוק לאכילה, ונמלך עליהן לבהמה - הרי זה לא יתן לא לפני בהמתו ולא לפני בהמת חברו, אלא אם כן עישר!

שמע רבי. נפק לאפיה. אמר ליה: "רצונך סעוד אצלי?" אמר לו: "הן!" >צהבו פניו של רבי. אמר לו: "כמדומה אתה שמודר הנאה מישראל אני? ישראל קדושים הן! יש רוצה ואין לו, ויש שיש לו ואינו רוצה! >וכתיב: (משלי כג) "אל תלחם את לחם רע עין, ואל תתאו למטעמותיו, כי כמו שער בנפשו, כן הוא. אכול ושתה יאמר

## מחברת חולין - א

לך, ולבו בל עמד" - ואתה רוצה ויש לך! מיהא השתא מסרהיבנא, דבמלתא דמצוה קא טרחנא. כי הדרנא, אתינא עיילנא לגבך!"

כי אתא, איתרמי, על בההוא פיתחא דהוו קיימין ביה כודנייתא חוורתא. אמר: "מלאך המות בביתו של זה, ואני אסעוד אצלו?!" שמע רבי, נפק לאפיה. אמר ליה: "מזבנינא להו!" אמר ליה: (ויקרא יט) "ולפני עור לא תתן מכשול!" "מפקרנא להו!" "מפשת היזקא!" "עקרנא להו!" "איכא צער בעלי חיים!" "קטילנא להו!" "איכא בל תשחית!" הוה קא מבתש ביה טובא. גבה טורא בינייהו. בכה רבי ואמר: "מה בחייהן כך, במיתתן על אחת כמה וכמה!" דאמר ר' חמא בר חנינא: גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן, שנאמר: (מלכים ב יג) "ויהי הם קוברים איש, והנה ראו את הגדוד וישליכו את האיש בקבר אלישע, וילך ויגע האיש בעצמות אלישע, ויחי ויקם על רגליו"

{אמר ליה רב פפא לאביי: ודילמא לקיומי ביה ברכתא דאליהו, דכתיב: (מלכים ב ב) "ויהי נא פי שנים ברוחך אלי!"? אמר ליה: אי הכי, היינו דתניא: על רגליו עמד, ולביתו לא הלך?! אלא במה איקיים? כדאמר ר' יוחנן: שריפא צרעת נעמן, שהיא שקולה כמת, שנאמר: (במדבר יב) "אל נא תהי כמת!"

אמר ר' יהושע בן לוי: למה נקרא שמן "ימים"? שאימתם מוטלת על הבריות! דאמר ר' חנינא: מימי לא שאלני אדם על מכת פרדה לבנה וחיה! {והא קחזינא דחיי!?! אימא: "וחיית!"! {והא קחזינא דמיתסי?! {דחיוורן ריש כרעייהו, קא אמרינן!

(דברים ד) "אין עוד מלבדו" - אמר רבי חנינא: ואפילו כשפים! ההיא איתתא דהות קא מהדרא למישקל עפרא מתותיה כרעיה דרבי חנינא. אמר לה: "שקולי! לא מסתייעא מילתיך!" אין עוד מלבדו" כתיב!" {והאמר ר' יוחנן: למה נקרא שמן כשפים? שמכחישין פמליא של מעלה! אשאני ר' חנינא, דנפישא זכותיה!

ואמר ר' חנינא: אין אדם נוקף אצבעו מלמטה, אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה, שנאמר: (תהילים לז) "מה' מצעדי גבר כוננו", (משלי כ) "ואדם מה יבין דרכו"

אמר ר' אלעזר: דם ניקוף מרצה כדס עולה. אמר רבא: בגודל ימין, ובניקוף שני, והוא דקאזיל לדבר מצוה אמרו עליו על ר' פנחס בן יאיר: מימיו לא בצע על פרוסה שאינה שלו, ומיום שעמד על דעתו לא נהנה מסעודת אביו

## מחברת חולין - א

**(ח,א)** אמר ר' זירא אמר שמואל: ליבן סכין ושחט בה, שחיטתו כשרה - חידודה קודם לליבונה {והאיכא צדדין?!} כבית השחיטה מירווח רווח!

גאיבעיא להו: ליבן שפוד והכה בו - משום שחין נדון או משום מכה נדון? גלמאי נפקא מינה? כלכדתניא: שחין ומכה מטמאין בשבוע אחד, בשני סימנין - בשער לבן ובפסיון. ולמה חלקן הכתוב? לומר שאין מצטרפין זה עם זה! ~ותניא: איזהו שחין ואיזהו מכה? לקה בעץ, באבן, בגפת, בחמי טבריא, ובכל דבר שלא בא מחמת האור - לאתויי אבר מעיקרו - זהו שחין! ואיזהו מכה? נכוה בגחלת, ברמץ, בסיד רותח, בגפסית רותח, ובכל דבר הבא מחמת האור - לאתויי חמי האור - זו היא מכה! ~ותניא: שחין ומכה - אם שחין קודם למכה, בטל מכה את השחין. ואם מכה קודמת לשחין, בטל שחין את המכה ~והכא, היכי דמי? כגון דהוה ביה חצי גריס שחין מעיקרא, וליבן שפוד והכה בו, ונפק ביה חצי גריס אחר - מאי? חבטא קדים, ואתי הבלא ומבטל ליה לחבטא, והוה ליה שחין ומכה, ולא מצטרפין? או דלמא הבלא קדים, ואתי חבטא ומבטל ליה להבלא, והוה ליה שחין ושחין ומצטרף?

{תא שמע: דאמר ר' זירא אמר שמואל: ליבן סכין ושחט בה, שחיטתו כשירה - חידודה קודם לליבונה - אלמא חבטא קדים! <חדוד שאני!

{תא שמע: ליבן שפוד והכה בו, נדון משום מכות אש - אלמא חבטא קדים! <התם נמי, דברזייה מיברז, דהיינו חדוד!

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבנה: סכין של עבודה זרה, מותר לשחוט בה, ואסור לחתוך בה בשר - מותר לשחוט בה - מקלקל הוא; ואסור לחתוך בה בשר - מתקן הוא

אמר רבא: פעמים שהשוחט אסור - במסוכנת; ומחתך מותר - באטמי דקיימין לקורבנא

{ותיפוק ליה משום שמנונית דאיסורא?! **(ח,ב)** <בחדשה! {חדשה?! בין לר' ישמעאל בין לר' עקיבא, משמשי עבודה זרה הן, ומשמשי עבודה זרה אינן אסורין עד שיעבדו! <איבעית אימא: דפסק ביה גוואזא לעבודה זרה, <אויבעית אימא: בישנה שליבנה באור!

אתמר: השוחט בסכין של גוים - רב אמר: קולף, ורבה בר בר חנה

## מחברת חולין - א

אמר: מדיח

^ לימא בהא קמיפלגי: דמר סבר: בית השחיטה צונן, ומר סבר: בית השחיטה רותח! לא! דכולי עלמא בית השחיטה רותח הוא! - מאן דאמר קולף, שפיר - ומאן דאמר מדיח, איידי דטרידי סימנין לאפוקי דם, לא בלעי!

<<איכא דאמרי: דכולי עלמא בית השחיטה צונן! - מאן דאמר מדיח, שפיר - מאן דאמר קולף, אגב דוחקא דסכינא, בלע!

סכין טריפה - פליגי בה **רב אחא ורבינא**: חד אמר: בחמין, וחד אמר: בצונן #והלכתא: אפילו בצונן. ואי איכא בליתא דפרסא למיכפריה, לא צריך! #

{ולמאן דאמר בחמין, מאי טעמא? משום דקא בלעה איסורא - דהיתירא נמי, בלעה אבר מן החי?! אימת בלעה? לכי חיימא! אימת קא חיימא? לכי גמרה שחיטה! - ההיא שעתא, היתירא הוה!

אמר **רב יהודה** אמר **רב**: הטבח צריך שלשה סכינין: אחת ששוחט בה, ואחד שמחתך בה בשר, ואחד שמחתך בה חלבים {וליתקן ליה חדא, וליחתוך בה בשר, והדר ליחתוך בה חלבים!?! אגזירה שמא יחתוך חלבים ואחר כך בשר! {השתא נמי, מיחלף ליה!?! כיון דאצרכינהו תרי, אית ליה היכרא!

ואמר **ר' יהודה** אמר **רב**: הטבח צריך שני כלים של מים, אחד שמדיח בו בשר, ואחד שמדיח בו חלבים {וניתקן ליה חדא, ונדיח בו בשר, והדר נדיח בו חלבים!?! אגזירה שמא ידיח חלבים, ואחר כך בשר! {השתא נמי, מיחלפי ליה!?! כיון דאצרכיניה תרתין, אית ליה היכרא!

אמר **אמימר** משמיה **דרב פפא**: לא ליסחוף איניש כפלי עילוי בישראל, דדאיב תרבא ובלע בישראל {אי הכי, כי תריצי נמי, דאיב תרבא ובלע בישראל! אקרמא מפסיק מתתאי! {אי הכי, (ט,א) מעילאי נמי, קרמא איכא!?! אאידי דממשמשא ידא דטבחא, מפתת!

ואמר **רב יהודה** אמר **רב**: תלמיד חכם צריך שילמוד שלשה דברים: כתב, שחיטה, ומילה. **ורב חנניא בר שלמיא** משמיה **דרב**

## מחברת חולין - א

אמר: אף קשר של תפילין, וברכת חתנים, וציצית! %ואידך: הני שכיחן!

ואמר **רב יהודה** אמר **שמואל**: כל טבח שאינו יודע הלכות שחיטה, אסור לאכול משחיטתו. ואלו הן הלכות שחיטה: שהייה, דרסה, חלדה, הגרמה, ועיקור

{מאי קמשמע לך?! כולהו תנינהו! כלא! צריכא ששחט לפנינו שתים ושלש פעמים, ושחט שפיר. מהו דתימא? מדאידך שחט שפיר, האי נמי שחט שפיר - קמשמע לך: כיון דלא גמר, זימנין דשהי ודריס, ולא ידע

ואמר **רב יהודה** אמר **שמואל**: הטבח צריך שיבדוק בסימנים לאתר שחיטה

אמר **רב יוסף**: אף אנן נמי תנינא: **ר' שמעון** אומר: אם שהה כדי ביקור ~מאי? לאו כדי ביקור סימנין?! אמר ליה **אביי**: לא! הכי אמר **ר' יוחנן**: כדי ביקור חכם! {אם כן, נתת דבריך לשיעורים! | כאלא כדי ביקור טבח חכם!

גלא בדק, מאי? **ר' אליעזר בן אנטיגנוס** משום **רבי אלעזר בר' ינאי** אמר: טרפה, ואסורה באכילה <<במתניתא תנא: נבלה, ומטמאה במשא

גבמאי קמיפלגי? **אבדרב הונא**, דאמר: בהמה - בחייה, בחזקת איסור עומדת, עד שיודע לך במה נשחטה; נשחטה, הרי היא בחזקת היתר, עד שיודע לך במה נטרפה - מר סבר: בחזקת איסור קיימא, והשתא מתה היא; ומר סבר: "בחזקת איסור" אמרינן - "בחזקת טומאה" לא אמרינן!

גופא: אמר **רב הונא**: בהמה - בחייה, בחזקת איסור עומדת, עד שיודע לך במה נשחטה; נשחטה, בחזקת היתר עומדת, עד שיודע לך במה נטרפה -- {ולימא, "נשחטה הותרה"?!} כהא קמשמע לך דאף על גב דאיתיליד בה ריעותא! ~כדבעא מיניה **רבי אבא מרב הונא**: גבא זאב ונטל בני מעים, מהו? **נטל**?! הא ליתנהו! ~אלא **נקב** בני מעים, מהו? **נקב**?! הא קא חזינן דהוא נקבינהו! ~אלא נטלן והחזירן כשהן נקובין - מהו? מי חיישינן שמא במקום נקב נקב או לא? אמר ליה: אין חוששין שמא במקום נקב נקב!

{איתיביה: ראה צפור המנקר בתאנה, ועכבר המנקר באבטיחים - **טב**) חוששין שמא במקום נקב נקב! אמר ליה: מי קא מדמית

## מחברת חולין - א

איסורא לסכנתא? סכנה שאני! {אמר ליה **רבא**: מאי שנא ספק סכנתא לחומרא? ספק איסורא נמי לחומרא! <אמר ליה **אביי**: ולא שאני בין איסורא לסכנתא?! והא אילו ספק טומאה ברשות הרבים, ספיקו טהור - ואילו ספק מים מגולין, אסורין?! {אמר ליה: התם, הלכתא גמירי לה מסוטה - מה סוטה, ברשות היחיד - אף טומאה, ברשות היחיד! <מתב רב **שימי**: שרץ בפי חולדה, וחולדה מהלכת על גבי ככרות של תרומה - ספק נגע ספק לא נגע, ספיקו טהור - ואילו ספק מים מגולין אסורין! {התם נמי, הלכתא גמירי לה מסוטה - מה סוטה, דבר שיש בה דעת לישאל - אף הכא נמי, דבר שיש בו דעת לישאל!

<אמר **רב אשי**: תא שמע: צלוחית שהניחה מגולה, ובא ומצאה מכוסה, טמאה - שאני אומר: אדם טמא נכנס לשם וכיסה; הניחה מכוסה ובא ומצאה מגולה - אם יכולה חולדה לשתות ממנה, או נחש לדברי רבן גמליאל, או שירד בה טל בלילה, פסולה. ואמר **רבי יהושע בן לוי**: מה טעם? (**יא**) מפני שדרכן של שרצים לגלות, ואין דרכן לכסות! אי נמי, טעמא דהניחה מגולה ובא ומצאה מכוסה - מכוסה ובא ומצאה מגולה, הא מצאה כמה שהניחה - לא טומאה איכא, ולא פסולה איכא!<sup>5</sup> - ואילו ספק מים מגולים, אסורין! - שמע מינה: חמירא סכנתא מאיסורא! - שמע מינה! תנן התם: שלשה משקין אסורין משום גלוי: מים, ויין, וחלב גכמה ישהו ויהיו אסורין? <כדי שיצא הרחש ממקום קרוב וייתה! גוכמה מקום קרוב? <אמר **ר' יצחק בריה דרב יהודה**: כדי שיצא מתחת אוזן כלי וייתה! וייתה?! הא קא חזי ליה! | <אלא ישתה ויחזור לחורו!

איתמר: השוחט בסכין, ונמצאת פגומה - אמר **רב הונא**: אפילו שיבר בה עצמות כל היום, פסולה - חיישינן שמא בעור נפגמה. **ורב חסדא** אמר: כשרה - שמא בעצם נפגמה! {בשלמא רב הונא - כשמעתיה! - אלא רב חסדא, מאי טעמא? <אמר לך: עצם ודאי פוגם - עור, ספק פוגם, ספק לא פוגם - הוי ספק וודאי, ואין ספק מוציא מידי ודאי!

{מתב **רבא** לסיועיה ל**רב הונא**: טבל, ועלה, ונמצא עליו דבר חוצץ - אף על פי שנתעסק באותו המין כל היום כולו, לא עלתה לו טבילה עד שיאמר: "ברי לי שלא היה עלי קודם לכן!" - והא הכא, דודאי טבל - ספק הוה עליה, ספק לא הוה עליה - וקאתי

## מחברת חולין - א

ספק, ומוציא מידי ודאי! אשאני התם, דאיכא למימר: העמד טמא על חזקתו, ואימא לא טבל! {הכא נמי, העמד בהמה על חזקתה, ואימר לא נשחטה! אהרי שחוטה לפניך! {התם נמי, הרי טבל לפניך! אהא איתלידא ביה ריעותא! {הכא נמי, איתלידא בה ריעותא! אסכין איתרעאי - בהמה לא איתרעאי!

{מיתיבי: שחט את הושט, ואחר כך נשמטה הגרגרת - כשרה; נשמטה הגרגרת, ואחר כך שחט את הושט - פסולה; שחט את הושט, ונמצא הגרגרת שמוטה, ואינו יודע אם קודם שחיטה נשמטה, אם לאחר שחיטה נשמטה - זה היה מעשה, ואמרו: כל ספק בשחיטה פסול! ~"כל ספק בשחיטה" לאתויי מאי? לאו לאתויי כהאי גוונא! אלא! לאתויי ספק שהה, ספק דרס! (יב), {ומאי שנא? אהתם, איתלידא בה ריעותא בבהמה - הכא, סכין איתרעאי, בהמה לא איתרעאי!

#והילכתא כוותיה דרב הונא כשלא שיבר בה עצם. והילכתא כוותיה דרב חסדא כשיבר בה עצם#

{מכלל דרב חסדא, אף על גב דלא שיבר בה עצם?! - אלא במאי איפגים?! אאימא: בעצם דמפרקת איפגים!

הוה עובדא, וטרף רב יוסף עד תליסר חיותא - גכמאן? אכרב הונא, ואפילו בקמייתא! אלא! אכרב חסדא, ולבר מקמייתא!

אאאיבעית אימא: לעולם אכרב הונא! דאי אכרב חסדא, מכדי מתלא תלינן, ממאי דבעצם דמפרקת דקמייתא איפגים?! דלמא בעצם דמפרקת דבתרייתא איפגים?!

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: רב כהנא מצריך בדיקותא בין כל חדא וחדא - גכמאן? אכרב הונא, ולמיפסל קמייתא! אלא! אכרב חסדא, ולאכשורי בתרייתא! {אי הכי, תיבעי נמי בדיקת חכס?! אעד אחד נאמן באיסורין! {אי הכי, מעיקרא נמי לא! אהאמר רבי יוחנן: לא אמרו להראות סכין לחכס אלא מפני כבודו של חכס!

גמנא הא מלתא דאמור רבנן: "אוקי מילתא אחזקיה?" אמר רבי שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן: אמר קרא: (ויקרא יד) "ויצא הכהן מן הבית אל פתח הבית והסגיר את הבית שבעת ימים" - דלמא אדנפיק ואתא, בצר ליה שיעורא?! ~אלא לאו משום דאמרינן: אוקי אחזקיה!

{מתקיף לה רב אחא בר יעקב: ודילמא כגון שיצא דרך אחוריו,

## מחברת חולין - א

דקא חזי ליה כי נפק!?

אמר ליה **אביי**: שתי תשובות בדבר: חדא, דיציאה דרך אחוריו לא שמה יציאה; ועוד, אחורי הדלת, מאי איכא למימר?! ~ וכי תימא דפתח ביה כוותא - והתנן: בית אפל, אין פותחין בו חלונות לראות את נגעו!

{אמר ליה **רבא**: דקאמרת "יציאה דרך אחוריו לא שמה יציאה" - כהן גדול ביום הכפורים יוכיח, דכתיב ביה: "יציאה", ותנן: יצא ובא לו דרך כניסתו; ודקאמרת "בית אפל אין פותחין בו חלונות לראות את נגעו" - הני מילי היכא דלא איתחזק - אבל היכא דאיתחזק, איתחזק!

תניא דלא כרב אחא בר יעקב: "ויצא הכהן מן הבית" - יכול ילך לתוך ביתו ויסגיר? תלמוד לומר: "אל פתח הבית"; אי "פתח הבית", יכול יעמוד תחת המשקוף ויסגיר? תלמוד לומר: "מן הבית" - עד שיצא מן הבית כולו, מהא כיצד? אעומד בצד המשקוף, ומסגיר, ומנין שאם הלך לתוך ביתו והסגיר, או שעמד בתוך הבית והסגיר, שהסגרו מוסגר? כתלמוד לומר: "והסגיר את הבית" - מכל מקום! %ורב אחא בר יעקב: **(יא,א)** כגון דקיימי דרא דגברי, ואמרי: כדקאי, קאי!

גמנא הא מילתא דאמור רבנן: זיל בתר רובא? ומנלן?! דכתיב (שמות כג) "אחרי רבים להטות"! ארובא דאיתא קמן, כגון תשע חנויות, וסנהדרין, לא קא מיבעיא לן! - כי קא מיבעיא לן, רובא דליתיה קמן, כגון קטן וקטנה - מנלן?

סימן: זמן שבח מכנש

אמר **ר' אלעזר**: אתיא מרישא של עולה! דאמר קרא: (ויקרא א) "ונתח אותה לנתחיה" - אותה לנתחיה, ולא נתחיה לנתחים! ~ וניחוש שמא ניקב קרום של מוח?! אלא לאו משום דאמרינן: זיל בתר רובא?! {ממאי?! דילמא דפלי ליה ובדק ליה?! ואי משום "אותה לנתחיה ולא נתחיה לנתחים" - הני מילי היכא דחתיך ליה לגמרי - אבל היכא דלייף, לית לן בה!

<<מר **בריה דרבנא** אמר: אתיא משבירת עצם בפסח! דאמר רחמנא: (שמות יב) "ועצם לא תשברו בו" ~ וניחוש שמא ניקב קרום של מוח?! - אלא לאו משום דאמרינן זיל בתר רובא! {ממאי?! דלמא דמנח גומרתא עליה, וקלי ליה ובדיק ליה, דתניא: המחתיך בגידים, והשורף בעצמות, אין בו משום שבירת

עצם!

<<ר' **נחמן בר יצחק** אמר: אתיא מאליה! דאמר רחמנא: (ויקרא ג)  
"חלבו האליה תמימה!" ~ וליחוש שמא נפסקה חוט השדרה?  
אלא לאו משום דאמרינן זיל בתר רובא! ~ וכי תימא דמתתאי  
פסיק לה, (ויקרא ג) "לעומת העצה" אמר רחמנא - מקום  
שהכליות יועצות! {ממאי? דלמא דפתח לה ובדיק לה!? ואי משום  
תמימה, הני מילי היכא דחתכה לגמרי, אבל היכא דליף, לית לן  
בה!

<<<**רב ששת בריה דרב אידי** אמר: אתיא מעגלה ערופה! דאמר  
רחמנא: (דברים כא) "הערופה" - כשהיא שלמה תיהוי! ~ וליחוש  
דלמא טרפה היא?! - אלא לאו משום דאמרינן זיל בתר רובא!  
~ וכי תימא: מאי נפקא מינה?! - הא אמרי **דבי רבי ינאי**: "כפרה"  
כתיב בה - כקדשים!

<<<<**רבה בר רב שילא** אמר: אתיא מפרה אדומה! דאמר רחמנא:  
(במדבר יט) "ושחט ... ושרף" - מה שחיטתה, כשהיא שלמה - אף  
שריפתה כשהיא שלמה! ~ וליחוש דילמא טרפה היא?! - אלא לאו  
משום דאמרינן זיל בתר רובא! ~ וכי תימא: מאי נפקא מינה?! -  
"חטאת" קרייה רחמנא!

<<<<<**רב אחא בר יעקב** אמר: אתיא משעיר המשתלח! דרחמנא  
אמר: (ויקרא טז) "ולקח את שני השעירים" - שיהו שניהם שוים!  
~ וליחוש (**יא,ב**) דילמא חד מינייהו טריפה הוא?! - אלא לאו  
משום דאמרינן זיל בתר רובא?! ~ וכי תימא: מאי נפקא לן  
מינה?! - הא אין גורל קובע לעזאזל אלא בדבר הראוי לשם!  
~ וכי תימא דבדקינן ליה - והתנן: לא היה מגיע למחצית ההר, עד  
שנעשה אברים אברים

<<<<<<**רב מרי** אמר: אתיא ממכה אביו ואמו! דאמר רחמנא:  
קטליה! ~ וליחוש דלמא לאו אביו הוא?! - אלא לאו משום  
דאמרינן זיל בתר רובא, ורוב בעילות אחר הבעל! {ממאי? דלמא  
כגון שהיו אביו ואמו חבושים בבית האסורין! אפילו הכי, אין  
אפוטרופוס לעריות!

<<<<<<<**רב כהנא** אמר: אתיא מהורג את הנפש! דאמר רחמנא  
קטליה! ~ וליחוש דלמא טרפה הוה?! - אלא לאו משום דאמרינן  
זיל בתר רובא! ~ וכי תימא דבדקינן ליה - הא קא מינוול! ~ וכי  
תימא משום איבוד נשמה דהאי, נינווליה! - וניחוש שמא במקום  
סיף, נקב הוה!

<<<<<<<<**רבינא** אמר: אתיא מעדים זוממין! דאמר רחמנא:



## מחברת חולין - א

שליח עושה שליחותו! ושחיטה, אי נמי דילמא אינש אחרינא שמע ואזל שחט - רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן! - תרומה, דילמא אינש אחרינא שמע ואזל תרם - הוה ליה תורם שלא מדעת, והתורם שלא מדעת, אין תרומתו תרומה!

^ לימא: "רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן" תנאי היא! דתניא: הרי שאבדו לו גדייו ותרנגוליו, והלך ומצאן שחוטים - **רבי יהודה** אוסר. **רבי חנינא בנו של רבי יוסי הגלילי** מתיר. אמר **רבי**: נראין דברים של רבי יהודה שמצאן באשפה, ודברי רבי חנינא בנו של ר' יוסי הגלילי שמצאן בבית ~ מאי? לאו בהא קמיפלגי, דמר סבר: אמרינן "רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן", ומר סבר: לא אמרינן "רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן"?!  
אמר **רב נחמן בר יצחק**: לא! דכולי עלמא רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן! ובבית, דכולי עלמא לא פליגי דשרי; באשפה שבשוק, דכולי עלמא לא פליגי דאסור - כי פליגי באשפה שבבית! מר סבר: אדם עשוי להטיל נבלתו באשפה שבבית, ומר סבר: אין אדם עשוי להטיל נבלתו באשפה שבבית!

{אמר מר: אמר **רבי**: נראין דברי רבי יהודה, שמצאן באשפה - גמאי "אשפה"? ^ אילימא אשפה שבשוק - הא אמרת דכולי עלמא לא פליגי דאסור! ^ אלא לאו פשיטא! באשפה שבבית! - אימא סיפא: ודברי רבי חנינא בנו של רבי יוסי הגלילי שמצאן בבית! ~ מאי "בית"? ^ אילימא בית ממש - האמרת: דכולי עלמא לא פליגי דשרי! ^ אלא פשיטא! באשפה שבבית! - קשיא דרבי אדרבי!

**(יב,ב)** >הכי קאמר: נראין דברי רבי יהודה לרבי חנינא בנו של רבי יוסי הגלילי באשפה שבשוק - שאף רבי חנינא בנו של רבי יוסי הגלילי לא נחלק עליו אלא באשפה שבבית, אבל באשפה שבשוק מודי ליה! - ונראין דברי רבי חנינא בנו של רבי יוסי הגלילי לרבי יהודה שמצאן בבית ממש - שאף רבי לא אסר אלא באשפה שבבית

חוץ מחרש שוטה וקטן, שמא יקלקלו את שחיטתן -- "שמא קלקלו" לא קתני, אלא "שמא יקלקלו" - אמר **רבא**: זאת אומרת: אין מוסרין להן חולין לכתחלה

## מחברת חולין - א

וכולן ששחטו, ואחרים רואים אותם, שחיטתן כשרה -- גמאן תנא דלא בעינן כוונה לשחיטה? אמר **רבא**: רבי נתן היא, דתני **אושעיא זעירא דמן חבריא**: זרק סכין לנועצה בכותל, והלכה ושחטה כדרכה - **רבי נתן מכשיר וחכמים פוסלין** - הוא תני לה והוא אמר לה: הלכה כרבי נתן {והא בעינן מוליך ומביא?!} אשהלכה ובאה כדרכה!

אמר **ר' חייא בר אבא**: בעי **רבי יוחנן**: גקטן, יש לו מחשבה או אין לו מחשבה?

אמר ליה **רבי אמאי**: גותיבעי ליה מעשה?! - מאי שנא מעשה, דלא קא מבעיא ליה? - דתנן: יש להן מעשה - מחשבה נמי לא תיבעי ליה, דתנן: אין להן מחשבה! ~ דתנן: האלון, והרמון, והאגוז - שחקום תינוקות למוד בהן עפר, או שהתקינום לכף מאזנים - טמאין, מפני שיש להן מעשה (**יגא**) ואין להן מחשבה!

אמר ליה: מחשבה גרידתא לא קא מיבעיא ליה! כי קא מיבעיא ליה, מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו! כגון דהוה קיימא עולה בדרום, ואתיוה בצפון, ושחטה - מאי? מדאתייה בצפון ושחט, איכוין לה? או דילמא, מקום הוא דלא איתרמי ליה?

{הא נמי אמרה רבי יוחנן חדא זימנא! דתנן: המעלה פירותיו לגג מפני הכנימה, וירד עליהם טל, אינן בכי יותן - ואם נתכוין לכך, הרי הן בכי יותן. העלום חרש שוטה וקטן, אף על פי שנתכוונו לכך, אינן ב"כי יותן", מפני שיש להן מעשה, ואין להן מחשבה! ~ ואמר **ר' יוחנן**: לא שנא אלא שלא היפך בהן - אבל היפך בהן, הרי זה ב"כי יותן"! | אהכי קא מיבעיא ליה: גדאורייתא או דרבנן?

**רב נחמן בר יצחק** מתני הכי: אמר **ר' חייא בר אבא**: בעי **רבי יוחנן**: גקטן, יש לו מעשה או אין לו מעשה? אמר ליה **רבי אמאי**: גותיבעי ליה מחשבה?! מאי שנא מחשבה, דלא קא מיבעיא ליה, דתנן: אין להן מחשבה - מעשה נמי לא תיבעי ליה, דתנן: יש להן מעשה?! אהכי קא מיבעיא ליה: גדאורייתא או דרבנן?

אפשיט: יש להן מעשה, ואפילו מדאורייתא; אין להן מחשבה, ואפילו מדרבנן; מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו - מדאורייתא אין לו, מדרבנן יש לו

בעא מיניה **שמואל מרב הונא**: גמנין למתעסק בקדשים שהוא פסול? אשנאמר: (ויקרא א) "ושחט את בן הבקר" - שתהא

## מחברת חולין - א

שחיטה לשם בן בקר! אמר לו: זו בידינו היא! - גלעכב מנין?  
<אמר ליה: (ויקרא יט) "לרצונכם תזבחוהו" - לדעתכם זבוחו!

**משנה:** שחיטת נכרי נבלה, ומטמאה במשא

**גמרא:** נבלה, אין - איסור הנאה, לא! גמאן תנא? אמר ר' **חייא ברבי אבא**, אמר ר' **יוחנן**: דלא כרבי אליעזר! דאי ר' אליעזר, האמר: סתם מחשבת נכרי, לעבודה זרה!

<<**רבי אמי** אמר: הכי קתני: שחיטת נכרי נבלה - הא דמין, לעבודה זרה! ~תנינא להא דתנו רבנן: שחיטת מין לעבודה זרה; פיתו פת כותי; יינו יין נסך; ספריו ספרי קוסמין; פירותיו טבלין - ויש אומרים: אף (**יגב**) בניו ממזרין! #ותנא קמא: אשתו לא מפקר

אמר מר<sup>6</sup>: שחיטת נכרי נבלה -- {וניחוש שמא מין הוא?! אמר **רב נחמן** אמר **רבה בר אבנה**: אין מינין בנכרים {והא קאחזינן דאיכא?! | <אימא: אין רוב נכרים מינין! - סבר לה כי הא דאמר ר' **חייא בר אבא** אמר ר' **יוחנן**: נכרים שבחוצה לארץ, לאו עובדי עבודה זרה הן, אלא מנהג אבותיהן בידיהן!

אמר **רב יוסף בר מניומי** אמר **רב נחמן**: אין מינין בנכרים -- גלמאי? ^ אילימא לשחיטה - השתא שחיטת מין דישראל אמרת אסירא - דגוים מבעיא?! ^ אלא למורידין - השתא דישראל מורידין - דגוים מבעיא?! אמר **רב עוקבא בר חמא**: לקבל מהן קרבן! דתניא: (ויקרא א) "מכס" - ולא כולכם - להוציא את המומר; "מכס" - בכס חלקתי, ולא בגוים {ממאי?! דלמא הכי קאמר: מישראל - מצדיקי קבל, מרשיעי לא תקבל - אבל בגוים, כלל כלל לא! אלא סלקא דעתך! דתניא: "איש" - מה תלמוד לומר: "איש איש"? - לרבות הגוים, שנודרים נדרים ונדבות כישראל

ומטמאה במשא -- {פשיטא! כיון דנבלה היא, מטמאה במשא! אמר **רבא**: הכי קתני: זו מטמאה במשא, ויש לך אחרת שהיא מטמאה אפילו באהל - ואיזו? זו תקרובת עבודה זרה, וכרבי יהודה בן בתירא!

איכא דאמרי: אמר **רבא**: הכי קתני: זו מטמאה במשא, ויש לך

## מחברת חולין - א

אחרת שהיא כזו, שמטמאה במשא ואינה מטמאה באהל - ואיזו?  
זו תקרובת עבודה זרה, ודלא כר' יהודה בן בתירא! דתניא: ר'  
**יהודה בן בתירא** אומר: מנין לתקרובת עבודה זרה שהיא מטמאה  
באהל? שנאמר: (תהילים קו) "ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי  
מתים" - מה מת, מטמא באהל - אף תקרובת עבודה זרה,  
מטמאה באהל!

**משנה:** השוחט בלילה, וכן הסומא ששחט - שחיטתו כשרה  
**גמרא:** "השוחט" - דיעבד, אין - לכתחלה, לא {ורמינה: לעולם  
שוחטין, בין ביום ובין בלילה, בין בראש הגג, בין בראש  
הספינה?!}

<אמר ר' **פפא:** בשאבוקה כנגדו! אמר **רב אשי:** דיקא נמי, דקתני  
התם דומיא דיום, והכא דומיא דסומא! - שמע מינה!

**(יד,א) משנה:** השוחט בשבת וביום הכיפורים, אף על פי שמתחייב  
בנפשו, שחיטתו כשרה

**גמרא:** אמר **רב הונא:** דרש **חייא בר רב** משמיה **דרב:** אסורה  
באכילה ליומא. ונסבין חבריא למימר: רבי יהודה היא!  
ג'הי רבי יהודה? <אמר ר' **אבא:** רבי יהודה דהכנה היא! דתנן:  
מחתכין את הדילועין לפני הבהמה, ואת הנבלה לפני הכלבים.  
**רבי יהודה** אומר: אם לא היתה נבלה מערב שבת, אסורה, לפי  
שאינה מן המוכן - אלמא כיון דלא איתכן מאתמול, אסורה! -  
הכא נמי, כיון דלא איתכן מאתמול, אסורה!

{אמר ליה **אביי:** מי דמי?! התם, מעיקרא מוכן לאדם, והשתא  
מוכן לכלבים - הכא, מעיקרא מוכן לאדם, והשתא מוכן לאדם!  
<מי סברת בהמה בחייה לאכילה עומדת?! בהמה בחייה לגדל  
עומדת! {אי הכי, בהמה לרבי יהודה, ביום טוב, היכי שחטינן?  
<אמר לו: עומדת לאכילה ועומדת לגדל! - נשחטה, הובררה  
דלאכילה עומדת - לא נשחטה, הובררה דלגדל עומדת!  
{והא לית ליה לרבי יהודה ברירה?!}

ג'מנא לן? ^ אי נימא מדתניא: הלוקח יין מבין הכותים, אומר:  
"שני לוגין שאני עתיד להפריש, הרי הן תרומה; עשרה מעשר  
ראשון; תשעה מעשר שני" - ומיחל ושותה מיד, דברי ר' **מאיר**.

## מחברת חולין - א

**רבי יהודה ורבי יוסי ור' שמעון אוסרין (יד,ב)** אהתם, כדקתני טעמא: אמרו לו לרבי מאיר: אי אתה מודה שמא יבקע הנוד, ונמצא שותה טבלים למפרע?! אמר להן: לכשיבקע!

אאלא מדתני אין, דתני **אין: רבי יהודה** אומר: אין אדם מתנה על שני דברים כאחד! אלא אם בא חכם למזרח, עירובו למזרח; למערב, עירובו למערב {ואילו לכאן ולכאן, לא! ~והוינן בה: מאי שנא לכאן ולכאן דלא, דאין ברירה - מזרח ומערב נמי, אין ברירה?! אומר **רבי יוחנן**: וכבר בא חכם!

אאלא אמר **רב יוסף**: רבי יהודה דכלים היא, דתנן: כל הכלים הניטלין בשבת, שבריהן ניטלין, ובלבד שיהו עושין מעין מלאכה - שברי עריבה לכסות בהן פי חבית; שברי זכוכית לכסות בהן פי הפך. **רבי יהודה** אומר: ובלבד שיהו עושין מעין מלאכתן - שברי עריבה לצוק לתוכן מקפה; שברי זכוכית לצוק לתוכן שמן - מעין מלאכתן, אין - מעין מלאכה אחרת, לא! - אלמא, כיון דלא איתכן מאתמול להך מלאכה, אסירי - הכא נמי, כיון דלא איתכן מאתמול, אסורה!

{אמר ליה **אביי**: מי דמי?! התם, מעיקרא כלי והשתא שבר כלי, והוה ליה נולד, ואסור - הכא, מעיקרא אוכלא, ולבסוף אוכל - אוכלא דאיפרת הוא! - ושמעין ליה לרבי יהודה דאמר: אוכלא דאיפרת, שפיר דמי! דתנן: אין סוחטין את הפירות להוציא מהן משקין. ואם יצאו מעצמן, אסורין. **רבי יהודה** אומר: אם לאוכלין, היוצא מהן מותר. ואם למשקין, היוצא מהן אסור! לאו אתמר עלה: אמר **רב יהודה** אמר **שמואל**: מודה היה רבי יהודה לחכמים בסלי זיתים וענבים - אלמא כיון דלסחיטה קיימי, יהיב דעתיה - הכא נמי, כיון דלשחיטה קיימא, יהיב דעתיה! {מידי הוא טעמא אלא לרב! - האמר **רב**: חלוק היה רבי יהודה אפילו בסלי זיתים וענבים!

אאלא אמר **רב ששת בריה דרב אידי**: רבי יהודה דנרות היא! דתניא: מטלטלין נר חדש, אבל לא ישן, דברי **רבי יהודה** {אימר דשמעת ליה לרבי יהודה, במוקצה מחמת מיאוס - מוקצה מחמת איסור, מי שמעת ליה?! אין! דתנן: **רבי יהודה** אומר: (טו,א) כל נרות של מתכת מטלטלין, חוץ מן הנר שהדליקו בו באותה שבת! {ודלמא שאני התם, דהוא דחי ליה בידים!?

אאלא אמר **רב אשי**: רבי יהודה דמבשל היא! דתנן: המבשל בשבת - בשוגג, יאכל - במזיד, לא יאכל, דברי **רבי מאיר**. **רבי יהודה** אומר: בשוגג, יאכל במוצאי שבת - במזיד, לא יאכל

## מחברת חולין - א

עולמית. **רבי יוחנן הסנדלר** אומר: בשוגג, יאכל למוצאי שבת  
לאחרים, ולא לו - במזיד, לא יאכל עולמית, לא לו ולא לאחרים  
{ונוקמה במזיד, ורבי מאיר?! אלא סלקא דעתך! דקתני דומיא  
דיום הכפורים - מה יום הכפורים, לא שנא בשוגג ולא שנא  
במזיד, לא אכיל - אף הכא נמי, לא שנא בשוגג ולא שנא במזיד,  
לא אכיל!

{ומי מצית מוקמת לה בשוגג ורבי יהודה?! והא "אף על פי  
שמתחייב בנפשו" קתני! אהכי קאמר: אף על פי דבמזיד מתחייב  
בנפשו הוא, הכא דבשוגג, שחיטתו כשרה!

{ונוקמה כרבי יוחנן הסנדלר, דאמר לא שנא בשוגג ולא שנא  
במזיד, לא אכיל? ארבי יוחנן הסנדלר קמפליג במוצאי שבת -  
לאחרים ולא לו - תנא דידן, "שחיטתו כשרה" קתני - לא שנא לו,  
ולא שנא לאחרים!

תני תנא קמיה **דרב**: המבשל בשבת - בשוגג יאכל, במזיד לא  
יאכל - ומשתיק ליה רב גמאי טעמא משתיק ליה? ^ אילימא  
משום דסבירא ליה כרבי יהודה, ותנא תני כרבי מאיר - משום  
דסבירא ליה כרבי יהודה, מאן דתני כרבי מאיר משתיק ליה?  
ועוד, מי סבר לה כרבי יהודה?! והאמר **רב חנן בר אמי**: כי מורי  
להו רב לתלמידיה, מורי להו כר' מאיר. וכי דריש בפירקא, דריש  
כרבי יהודה, משום עמי הארץ ^ וכי תימא: תנא, בפירקיה תנא  
קמיה! - אטו כולי עלמא לתנא צייתי?! לאמורא צייתי!

אמר **רב נחמן בר יצחק**: תנא "שוחט": תנא קמיה **דרב**: השוחט  
בשבת - בשוגג יאכל, במזיד לא יאכל. אמר ליה: מאי דעתך?!  
כרבי מאיר?! - עד כאן לא קשרי רבי מאיר אלא במבשל, דראוי  
לכוס - אבל שוחט, דאין ראוי לכוס, לא!

{והא מתניתין דשוחט הוא, ואמר **רב הונא**: דרש **חייא בר רב**  
משמיה **דרב**: אסורה באכילה ליומא ~ ונסבין חבריא למימר: רבי  
יהודה היא - הא רבי מאיר, שרי?! ~ כי שרי רבי מאיר, (טו,ב)  
כגון שהיה לו חולה מבעוד יום - אי הכי, מאי טעמא דרבי יהודה  
דאסר?! <כגון שהיה לו חולה והבריא, וכי הא דאמר **רב אחא בר**  
**אדא** אמר **רב**, ואמרי לה: אמר **רבי יצחק בר אדא** אמר **רב**:  
השוחט לחולה בשבת, אסור לבריא - המבשל לחולה בשבת,  
מותר לבריא - גמאי טעמא? אהאי ראוי לכוס, והאי אינו ראוי  
לכוס!

## מחברת חולין - א

אמר רב **פפא**: פעמים שהשוחט מותר, כגון שהיה לו חולה מבעוד יום; מבשל אסור, כגון שקצץ לו דלעת

אמר **רב דימי מנהרדעא**: הלכתא: השוחט לחולה בשבת, מותר לבריא באומצא. מאי טעמא? כיון דאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה, כי קא שחיט, אדעתא דחולה קא שחיט. המבשל לחולה בשבת, אסור לבריא - גזירה שמא ירבה בשבילו!

**משנה**: השוחט במגל יד, בצור, ובקנה - שחיטתו כשרה. הכל שוחטין, ולעולם שוחטין, ובכל שוחטין - חוץ ממגל קציר, והמגירה, והשינים, והציפורן, מפני שהם חונקין

**גמרא**: "השוחט" - דיעבד אין, לכתחלה לא! {בשלמא במגל יד - דלמא אתי למעבד באידך גיסא - אלא צור וקנה, לכתחלה לא?! ורמינהי: בכל שוחטין, בין בצור, בין בזכוכית, בין בקרומית של קנה! כלא קשיא: כאן בתלוש, כאן במחובר! דאמר **רב כהנא**: השוחט במחובר לקרקע - **רבי פוסל**, ור' **חייא** מכשיר - עד כאן לא קא מכשיר רבי **חייא** אלא בדיעבד, אבל לכתחלה לא! - במאי אוקימתא? כרבי **חייא**, ודיעבד!

{אלא הא דתניא: בכל שוחטין, בין בתלוש בין במחובר, בין שהסכין למעלה וצואר בהמה למטה, בין שהסכין למטה וצואר בהמה למעלה - מני?! לא רבי ולא ר' **חייא**! - אי ר' **חייא**, דיעבד אין לכתחלה לא; אי רבי, דיעבד נמי לא! כלעולם רבי **חייא**, ואפילו לכתחלה - והאי דקמיפלגי בדיעבד, להודיעך כחו דרבי!

{ואלא מתניתין, דקתני "השוחט" - דיעבד אין, לכתחלה לא - מני?! לא רבי ולא רבי **חייא**! - אי רבי **חייא**, אפילו לכתחלה; אי רבי, דיעבד נמי לא! כלעולם רבי **חייא**, ואפילו לכתחלה, ומתניתין דקתני "השוחט", רבי היא! {קשיא דרבי אדרבי! כלא קשיא! - כאן במחובר מעיקרו, כאן בתלוש ולבסוף חיברו! ~ומנא תימרא דשני לן בין מחובר מעיקרו לתלוש ולבסוף חיברו? דתניא: השוחט במוכני, שחיטתו כשרה; במחובר לקרקע, שחיטתו כשרה; נעץ סכין בכותל ושחט בה, שחיטתו כשרה; היה צור יוצא מן הכותל, או קנה עולה מאליו, ושחט בו, שחיטתו פסולה - (**טז, א**) קשיין אהדדי! - אלא לאו שמע מינה: שאני בין מחובר מעיקרו לתלוש ולבסוף חברו! - שמע מינה!

אמר מר: השוחט במוכני, שחיטתו כשרה -- {והתניא: שחיטתו פסולה?! כלא קשיא! - הא בסרנא דפחרא, הא בסרנא דמיא! <<ואיבעית אימא: הא והא בסרנא דמיא, ולא קשיא! - הא בכח

## מחברת חולין - א

ראשון, הא בכח שני! וכי הא דאמר **רב פפא**: האי מאן דכפתיה לחבריה, ואשקיל עליה בידקא דמיא, ומית - חייב ~מאי טעמא? גירי דידיה הוא דאהני ביה! והני מילי בכח ראשון - אבל בכח שני, גרמא בעלמא הוא!

יתיב רב אחוריה דרבי חייא, ורבי חייא קמיה דרבי, ויתיב רבי וקאמר: מנין לשחיטה שהוא בתלוש? שנאמר: (בראשית כב) "ויקח את המאכלת לשחוט"! אמר ליה **רב לרבי חייא**: גמאי קאמר? <אמר ליה: וי"ו דכתיב אאופתא קאמר!

{והא קרא קאמר?! <קרא, זריזותיה דאברהם קמשמע לן!

אמר **רבא**: פשיטא לי: תלוש ולבסוף חברו, לענין עבודה זרה הוי תלוש! דאמר מר: המשתחוה לבית שלו, אסרו - ואי סלקא דעתך הוי מחובר, (דברים יב) "אלהיהם על ההרים" - ולא ההרים אלהיהם!

לענין הכשר זרעים, תנאי היא, דתנן: הכופה קערה על הכותל - בשביל שתודח, הרי זה בכי יותן; בשביל שלא ילקה הכותל, אינו בכי יותן ~הא גופא קשיא: אמרת "בשביל שתודח, הרי זה בכי יותן" - הא בשביל שיודח הכותל, אין זה בכי יותן"! - והדר תני: "בשביל שלא ילקה הכותל, אינו בכי יותן" - הא בשביל שיודח הכותל, הרי זה בכי יותן"! ~אמר **ר' אלעזר**: תברא! מי ששנה זו, לא שנה זו!

**רב פפא** אמר: כולה חד תנא הוא - הא בכותל מערה, הא בכותל בנין! והכי קאמר: הכופה קערה על הכותל בשביל שתודח, הרי זה בכי יותן" - הא בשביל שיודח הכותל, אין זה בכי יותן - במה דברים אמורים? בכותל מערה! אבל בכותל בנין, בשביל שלא ילקה הכותל הוא דאינו בכי יותן" - הא בשביל שיודח הכותל, הרי זה בכי יותן!

גבעי **רבא**: (טז,ב) תלוש ולבסוף חברו, לענין שחיטה מאי?

{תא שמע: היה צור יוצא מן הכותל, או שהיה קנה עולה מאליו, ושחט בו - שחיטתו פסולה <הכא במאי עסקינן? בכותל מערה! ~דיקא נמי דקתני דומיא דקנה עולה מאליו - שמע מינה!

{תא שמע: נעץ סכין בכותל, ושחט בה - שחיטתו כשרה! אשאני

## מחברת חולין - א

סכין, דלא מבטל ליה

{תא שמע: במחובר לקרקע - שחיטתו כשרה! כדלמא פרושי קא מפרש לה: מאי מחובר לקרקע? סכין! - דלא מבטל ליה!

אמר מר: נעץ סכין בכותל, ושחט בה - שחיטתו כשרה ~ אמר **רב ענן** אמר **שמואל**: לא שנו אלא שהסכין למעלה וצואר בהמה למטה - אבל סכין למטה וצואר בהמה למעלה, חיישינן שמא ידרוס! {והא קתני "בין שהסכין למטה וצואר בהמה למעלה, בין שהסכין למעלה וצואר בהמה למטה"?!} אמר **רב זביד**: לצדדין קתני: סכין למטה וצואר בהמה למעלה - בתלוש; סכין למעלה וצואר בהמה למטה - במחובר <**רב פפא** אמר: בעופא, דקליל!

אמר **רב חסדא** אמר **ר' יצחק**, ואמרי לה במתניתא תנא: חמשה דברים נאמרו בקרומית של קנה: אין שוחטין בה, ואין מלין בה, ואין מחתכין בה בשר, ואין מחצצין בה שינים, ואין מקנחים בה אין שוחטין בה - {והתניא: בכל שוחטין - בין בצור, בין בזכוכית, בין בקרומית של קנה?!} אמר **רב פפא**: בסימונא דאגמא

ואין מחתכין בה בשר - **רב פפא** מחתך בה קרבי דגים, דזיגי;  
**רבה בר רב הונא** מחתך בה עופא, דרכיך

ואין מקנחין בה - {תיפוק ליה משום דאמר מר: המקנח בדבר שהאור שולטת בו, שיניו נושרות?!} אמר **רב פפא**: קינוח פי מכה קאמרינן!

הכל שוחטין, ולעולם שוחטין -- "הכל שוחטין" - הכל בשחיטה, ואפילו עוף; "לעולם שוחטין" - {מאן תנא?} אמר **רבה**: רבי ישמעאל היא, דתניא: (דברים יב) "כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר דבר לך ואמרת אוכלה בשר כי תאווה נפשך לאכול בשר וזבחת מבקרך ומצאנך" - **ר' ישמעאל** אומר: לא בא הכתוב אלא להתיר להם בשר תאווה! שבתחלה, נאסר להם בשר תאווה. משנכנסו לארץ, הותר להם בשר תאווה. ועכשיו שגלו, יכול יחזרו לאיסורן הראשון? - לכך שנינו: לעולם שוחטין!

{מתקיף לה **רב יוסף**: האי "לעולם שוחטין", "לעולם שוחטין ואוכלין" מבעי ליה!} {ועוד, מעיקרא מאי טעמא איתסר? משום דהווי מקרבי למשכן! ולבסוף מאי טעמא אישתרו? דהווי מרחקי ממשכן! - (**יז,א**) וכל שכן השתא, דארחיקו להו טפי!} <אלא אמר **רב יוסף**: רבי עקיבא היא! דתניא: (דברים יב) "כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשום שמו שם וזבחת מבקרך

## מחברת חולין - א

ומצאנך" - ר' עקיבא אומר: לא בא הכתוב אלא לאסור להן בשר נחירה! שבתחלה, הותר להן בשר נחירה. משנכנסו לארץ, נאסר להן בשר נחירה. ועכשיו שגלו, יכול יחזרו להתירן הראשון? - לכך שנינו "לעולם שוחטין"!

במאי קמיפלגי? ארבי עקיבא סבר: בשר תאוה לא איתסר כלל; ר' ישמעאל סבר: בשר נחירה לא איתסר כלל

{בשלמא לרבי ישמעאל, היינו דכתיב: (ויקרא א) "ושחט את בן הבקר" - אלא לרבי עקיבא, מאי "ושחט"?! אקדשים שאני!

{בשלמא לרבי ישמעאל, היינו דכתיב: (במדבר יא) "הצאן ובקר ישחט להם" - אלא לר' עקיבא, מאי "הצאן ובקר ישחט להם"?! - "ינחר להם" מיבעי ליה?! אנחירה שלהן, זו היא שחיתתן!

{בשלמא לר' ישמעאל, היינו דתנן: השוחט ונתנבלה בידו, והנותר, והמעקר - פטור מלכסות - אלא לר' עקיבא, אמאי פטור מלכסות?! אהואיל ואיתסר, איתסר

{בשלמא לר' עקיבא, דאמר בשר תאוה לא איתסר כלל, היינו דכתיב: (דברים יב) "אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל כן תאכלנו" - אלא לרבי ישמעאל, צבי ואיל גופיה, מי הוי שרי? ככי אסר רחמנא, בהמה, דחזיא להקרבה - אבל חיה, דלא חזיא להקרבה, לא אסר רחמנא!

בבעי רבי ירמיה: אברי בשר נחירה, שהכניסו ישראל עמהן לארץ, מהו? - גאימת? אילימא בשבע שכבשו - השתא, דבר טמא איתסרי להו, דכתיב: (דברים ו) "ובתים מלאים כל טוב", ואמר ר' ירמיה בר אבא אמר רב: כתלי דחזירי - בשר נחירה מבעיא?! אלא לאחר מכאן! אואיבעית אימא: לעולם בשבע שכבשו - כי אשתרי להו, שלל של גוים - דידהו, לא איתסרי! - תיקו!

אמר רבא<sup>8</sup>: שנית "הכל שוחטין" ו"לעולם שוחטין" - בכל שוחטים" מאי משנית ליה?! וכי תימא: בין בצור, בין בזכוכית, בין בקרומית של קנה - הא, דומיא דהנך קתני - אי הנך בשוחטין, האי נמי בשוחטין - ואי הנך בנשחטין, האי נמי בנשחטין! אלא אמר רבא: "הכל שוחטין" - חדא לאתויי כותי, וחדא לאתויי ישראל מומר; "לעולם שוחטין" - בין ביום בין בלילה, בין בראש הגג בין בראש הספינה; "בכל שוחטין" - בין בצור, בין בזכוכית, בין בקרומית של קנה!

8 כן גרסת כ"י, ולפננו: "רבה"

## מחברת חולין - א

חוץ ממגל קציר והמגירה -- אבוה דשמואל פגם ושדר, פגם ושדר. שלחו ליה: כמגירה שנינו!

תנו רבנן: **(יז,ב)** סכין שיש בה פגימות הרבה, תידון כמגירה. ושאין בה אלא פגימה אחת - אוגרת פסולה, מסוכסכת כשרה; היכי דמיא אוגרת, היכי דמיא מסוכסכת? אמר ר' אלעזר:<sup>9</sup>  
אוגרת - משתי רוחות; מסוכסכת - מרוח אחת

{מאי שנא משתי רוחות, דמורשא קמא מחליש, ומורשא בתרא בזע - מרוח אחת נמי, חורפא דסכינא מחליש, מורשא בזע?!  
כדקאים ארישא דסכינא! {סוף סוף, כי אזלא מחלשא, כי אתא בזע! כגון שהוליד ולא הביא!

אמר **רבא**: שלש מדות בסכין: אוגרת - לא ישחוט, ואם שחט, שחיטתו פסולה; מסוכסכת - לא ישחוט בה לכתחלה, ואם שחט, שחיטתו כשרה; עולה ויורד בסכין - שוחט בה לכתחלה

אמר ליה **רב הונא בריה דרב נחמיה לרב אשי**: וְאמרת לן משמיה דרבא: מסוכסכת פסולה - והא אמר **רבא**:<sup>10</sup> מסוכסכת כשרה?!  
לא קשיא! כאן שהוליד והביא, כאן שהוליד ולא הביא!

אמר ליה **רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי**: דמיא לסאסאה מאי? אמר ליה: מאן יהיב לן מבשריה ואכלינן!

אמר **רב חסדא**: מנין לבדיקת סכין מן התורה? שנאמר: (שמואל א יד) "ושחטתם בזה ואכלתם" {פשיטא! כיון דכי נקב, טריפה, בעיא בדיקה! כלחכם קאמרינן! {והאמר **רבי יוחנן**: לא אמרו להראות סכין לחכם אלא מפני כבודו של חכם?! אמדרבנן, וקרא אסמכתא בעלמא הוא!

במערבא בדקי לה בשימשא. בנהרדעא בדקו לה במיא. **רב ששת** בדק לה בריש לישניה. **רב אחא בר יעקב** בדק לה בחוט השערה. בסורא אמרי: בישרא אכלה, בישרא לבדקה

אמר **רב פפא**: צריכא בדיקה אבישרא, ואטופרא, ואתלתא רוחתא<sup>11</sup>

9 לפננו: "אליעזר"

10 יש גורסים: "והא תניא"

11 כך לפננו, ויש גורסים: "ואתרי גיסי", וכן בכולם לקמן

## מחברת חולין - א

אמר ליה **רבינא לרב אשי**: אמר לן **רב סמא בריה דרב משרשיא** משמך, דאמרת ליה משמיה **דרבא**: צריכא בדיקה אבישרא, ואטופרא, ואתלתא רוחתא אמר ליה: אבישרא ואטופרא אמרי - ואתלתא רוחתא לא אמרי!

איכא דאמרי: אבישרא, ואטופרא, ואתלתא רוחתא אמרי - משמיה דרבא לא אמרי!

**רבינא ורב אחא בריה דרבא** הוו יתבי קמיה **דרב אשי**. אייתו סכין לקמיה דרב אשי לבדקה. אמר ליה לרב אחא בריה דרבא: "בידקא!" בדקה אטופרא, ואבישרא, ואתלתא רוחתא. אמר ליה: "יישר!" וכן אמר **רב כהנא**!

**רב ימר** אמר: אטופרא ואבישרא צריכא - אתלתא רוחתא לא צריכא! - מי לא אמר **ר' זירא** אמר **שמואל**: ליבן סכין ושחט בה, שחיטתו כשרה, שחידודה קודם לליבונה! ~וקשיא לן: האיכא צדדין?! ואמרינן: בית השחיטה מרווח רווח! - הכא נמי, בית השחיטה מרווח רווח!

אמר **רב הונא בר רב קטינא** אמר **רבי שמעון בן לקיש**: שלש פגימות הן: פגימת עצם בפסח, פגימת אוזן בבכור, פגימת מום בקדשים. **ורב חסדא** אמר: אף פגימת סכין %ואידך: בחולין לא קא מיירי! וכולן, פגימתן כדי פגימת המזבח. (**יחא**) וכמה פגימת המזבח? כדי שתחגור בה צפורן!

{מיתיבי: כמה פגימת המזבח? **ר' שמעון בן יוחאי** אומר: טפח. **ר' אליעזר בן יעקב** אומר: כזית כלא קשיא! הא בסידא, הא באבנא

אמר **רב הונא**: האי טבחא דלא סר סכינא קמי חכם, משמתינן ליה. **ורבא** אמר: מעברינן ליה, ומכרזינן אבשריה דטרפה היא - ולא פליגי - כאן בשנמצאת סכינא יפה, כאן בשלא נמצאת סכינא יפה. **רבינא** אמר: היכא דלא נמצאת סכינא יפה, ממסמס ליה בפרתא, דאפילו לגוי נמי לא מזדבן!

ההוא טבחא דלא סר סכינא קמיה **דרבא בר חנינא**. שמתיה, ועבריה, ואכרזי אבשריה דטרפה היא. אקלעו **מר זוטרא ורב אשי** לגביה. אמר להו: ליעיינו רבה במלתיה, דתלו ביה טפלי! בדקה **רב אשי** לסכיניה, ונמצאת יפה, ואכשריה. אמר ליה **מר זוטרא**: ואלא ליחוש מר לסבא?! אמר ליה: שליחותיה קא עבדינן!

אמר **רבה בר הונא**: שן תלושה, וצפורן תלושה - מותר לשחוט בה

## מחברת חולין - א

לכתחלה }והא אנן תנן: חוץ ממגל קציר, והמגירה, והשינים, והצפורן, מפני שהן חונקין?! אשן אשן לא קשיא - הא בחדא, הא בתרתי; צפורן אצפורן לא קשיא - הא בתלושה, הא במחוברת

**משנה:** השוחט במגל קציר בדרך הליכתה - **בית שמאי** פוסלין, ו**בית הלל** מכשירין. ואם החליקו שיניה, הרי היא כסכין

**גמרא:** אמר ר' **חייא בר אבא** אמר ר' **יוחנן**: אף כשהכשירו בית הלל, לא הכשירו אלא לטהרה מידי נבילה - אבל באכילה, אסורה! אמר ר' **אשי**: דיקא נמי, דקתני: "**בית שמאי** פוסלין ו**בית הלל** מכשירין", ולא קתני: "**בית שמאי** אוסרין ו**בית הלל** מתירין"! }ולטעמין ליתני "**בית שמאי** מטמאין ו**בית הלל** מטהרין"?! - אלא "פוסלין ומכשירין", ו"אוסרין ומתירין", חדא מילתא היא!

**משנה:** השוחט מתוך הטבעת, ושייר בה מלא החוט על פני כולה, שחיטתו כשרה. ר' **יוסי בר' יהודה** אומר: מלא חוט על פני רובה

**גמרא:** **רב ושמואל**, דאמרי תרוייהו: הלכה כר' **יוסי בר' יהודה**. ואף ר' **יוסי בר' יהודה** לא אמר אלא בטבעת הגדולה, הואיל ומקפת את כל הקנה - אבל בשאר טבעות, לא

{ובשאר טבעות לא?! והתניא: **רבי יוסי ברבי יהודה** אומר: (יח,ב) השוחט בשאר טבעות, אף על פי שאין מקיפות את כל הקנה, הואיל ומקיפות את רוב הקנה, שחיטתו כשרה. ומוגרמת פסולה. העיד **רבי חנינא בן אנטיגנוס** על מוגרמת שהיא כשרה }אמר **רב יוסף**: רבי **יוסי בר' יהודה** תרתי קאמר - רב ושמואל סברי כוותיה בחדא, ופליגי עליה בחדא }והא "לא אמר" קאמרי?! }אהכי קאמר: הלכה כמותו בטבעת הגדולה, ואין הלכה כמותו בשאר טבעות

כי סליק רבי זירא, אכל מוגרמת דרב ושמואל. אמרי ליה: }לאו מאתריה דרב ושמואל את?! אמר להו: }מאן אמרה? יוסף בר חייא! - יוסף בר חייא מכולי עלמא גמיר! - שמע רב יוסף - איקפד. אמר: }אנא מכולי עלמא גמירנא?! }אנא מרב יהודה גמירנא, דאפילו ספיקי דגברי גריס! דאמר **רב יהודה** אמר ר' **ירמיה בר אבא**: ספק משמיה דרב, ספק משמיה דשמואל: שלשה מתירין את הבכור במקום שאין מומחה

}ור' זירא לית ליה נותנין עליו חומרי המקום שיצא משם וחומרי המקום שהלך לשם?! }אמר **אביי**: הני מילי מבבל לבבל, ומארץ

## מחברת חולין - א

ישראל לארץ ישראל; אי נמי, מארץ ישראל לבבל - אבל מבבל לארץ ישראל, כיון דאנן כייפינן להו, עבדינן כוותייהו <<רב אשי אמר: אפילו תימא מבבל לארץ ישראל - הני מילי היכא דדעתו לחזור - ר' זירא, אין דעתו לחזור הוה!

אמר ליה **אביי לרב יוסף**: גוהא **רבנן דאתו ממחוזא** אמרי: אמר **רבי זירא** משמיה **דרב נחמן**: מוגרמת כשרה?! <אמר ליה: נהרא נהרא ופשטיה!

**רבי שמעון בן לקיש** אכשר בחודא דכובעא. קרי עליה **רבי יוחנן** "גיסא! גיסא!"

אמר **רב פפי** משמיה **דרבא**: פגע בחיטי, טרפה

גאיבעיא להו: פגע ונגע בהן, דכתיב: (מלכים א ב) "ויפגע בו וימת"? או דלמא פגע ולא נגע, כדכתיב: (בראשית לב) "ויפגעו בו מלאכי אלהים"?

<איתמר: אמר **רב פפא** משמיה **דרבא**: שייר בחיטי, כשרה

אמר **רב אמימר בר מר ינוקא**: הוה קאימנא קמיה דר' **חייא בריה דרב אויא**, ואמר לי: שייר בחיטי, כשרה

אמר ליה **רבינא לרב אשי**: אמר לי **רב שמן מסוברא**: איקלע **מר זוטרא** לאתרין ודרש: שייר בחיטי, כשרה

**מר בר רב אשי** אמר: פגע בחיטי, כשרה - שייר בחיטי, טרפה (יט, א)

#והלכתא: משיפוי כובע ולמטה, כשרה - והיינו דשייר בחיטי#

**רב נחמן** אכשר משיפוי כובע ולמטה. אמר ליה **רב חנן בר רב קטינא לרב נחמן**: גכמאן?! לא כרבנן ולא כרבי יוסי ברבי יהודה! <אמר ליה: אנא לא חילק ידענא, ולא בילק ידענא! - אנא שמעתא ידענא! דאמר ר' **חייא בר אבא** אמר ר' **יוחנן**, ואמרי לה: אמר ר' **אבא בר זבדא** אמר ר' **חנינא**, ואמרי לה: אמר ר' **יעקב בר אידי** אמר ר' **יהושע בן לוי**: משיפוי כובע ולמטה, כשרה

ואמר ר' **יהושע בן לוי**: מוגרמת דרבנן, כשרה לרבי יוסי בר' יהודה; ודרבי יוסי ברבי יהודה, כשרה לרבי חנינא בן אנטיגנוס {פשיטא! <מהו דתימא? ר' חנינא בן אנטיגנוס אדרבנן קאי - קא משמע לן! <ואימא הכי נמי?! <אם כן, "העיד עליה" מיבעי ליה! #והלכתא כר' חנינא בן אנטיגנוס, דקאי רב נחמן

אמר **רב הונא** אמר **רב אסי**: מחלוקת בשחט שני שליש והגרים שליש - דרבנן סברי: כולה שחיטה בעינן בטבעת גדולה, ורבי יוסי ברבי יהודה סבר: רובו ככולו - אבל הגרים שליש ושחט שני שליש, דברי הכל פסולה! דכי נפקא חיותא, בעינן רובא בשחיטה, וליכא!

{אמר ליה **רב חסדא**: אדרבה! לימא מר איפכא: מחלוקת כשהגרים שליש ושחט שני שליש, דרבי יוסי ברבי יהודה סבר: מידי דהוה אחצי קנה פגום. ורבנן: התם, מקום שחיטה - הכא, לאו מקום שחיטה! - אבל שחט שני שליש והגרים שליש, דברי הכל כשרה, דהא תנן: רובו של אחד כמוהו  
<אמר ליה **רב יוסף**: מאן נימא לן דההוא רובא דהתם, לאו רבי יוסי ברבי יהודה קתני לה?! דלמא רבי יוסי בר' יהודה קתני לה!  
{אמר ליה **אביי**<sup>12</sup>: אטו כל רובי דעלמא, רבי יוסי ברבי יהודה קתני להו?!

<אמר ליה: אנא רובא דשחיטה קאמינא, דשמענא להו דפליגי! לישנא אחרינא אמרי לה: אמר **רב הונא** אמר **רב אסי**: מחלוקת שהגרים שליש ושחט שני שליש, דרבי יוסי בר' יהודה סבר: מידי דהוה אחצי קנה פגום. ורבנן: התם מקום שחיטה, הכא לאו מקום שחיטה - אבל שחט שני שליש והגרים שליש, דברי הכל כשרה, דהא תנן: רובו של אחד כמוהו

{מתקיף לה **רב חסדא**: מאן לימא לן דההוא רובא דהתם לאו רבי יוסי ברבי יהודה קתני לה?! דלמא רבי יוסי ברבי יהודה קתני לה!

<אמר ליה **רב יוסף**: אטו כל רובי דעלמא, רבי יוסי ברבי יהודה קתני להו?!

{אמר ליה: אנא רובא דשחיטה קאמינא, דשמענא להו דפליגי!

הגרים שליש ושחט שני שליש והגרים שליש - **רב הונא** אמר **רב**: כשרה; **רב יהודה** אמר **רב**: טרפה -- **רב הונא** אמר **רב** כשרה - כי נפקא חיותא, בשחיטה קא נפקא; **רב יהודה** אמר **רב**: טרפה - בעינן רובא בשחיטה, וליכא

12 בכ"י: "ר' חסדא"

## מחברת חולין - א

שחט שלישי, והגרים שלישי, ושחט שלישי - **רב יהודה** אמר **רב**: כשרה. אתו שיילוה ל**רב הונא**. אמר להו: טרפיה! שמע רב יהודה, איקפד. אמר: "טריפנא ומכשר, ומכשרנא טריף!" אמר **רב הונא**: שפיר קא מיקפד! חדא - איהו שמיע ליה מיניה דרב, ואנא לא שמיע לי! ועוד, האיכא רובא בשחיטה! אמר ליה **רב חסדא**: לא תהדר בד! (**יט,ב**) דאם כן, מפסדת לה לקמייתא! התם, מאי טעמא קא מכשרת? דכי נפקא חיותא, בהכשירה קא נפקא - הכא נמי, כי נפקא חיותא, בהגרמה קא נפקא!

איקלע **רב נחמן** לסורא. בעו מיניה: שחט שלישי, והגרים שלישי, ושחט שלישי, מהו? אמר להו: לאו היינו דר' אלעזר בר מניומי, דאמר ר' אלעזר בר מניומי: שחיטה העשויה כמסרק כשרה?! {ודלמא במקום שחיטה?!} **במקום שחיטה**, מאי למימרא?! {מהו דתימא: בעינן שחיטה מפורעת, וליכא - קמשמע לן!}

סימן: בכ"ד

יתיב **רבי אבא** אחוריה **דרב כהנא**, ויתיב **רב כהנא** קמיה **דרב יהודה**, ויתיב וקאמר: שחט שלישי, והגרים שלישי, ושחט שלישי, מהו? אמר ליה: שחיטתו כשרה! והגרים שלישי, ושחט שלישי, מהו? אמר ליה: שחיטתו פסולה! שחט במקום נקב, מהו? אמר ליה: שחיטתו כשרה! שחט ופגע בו נקב, מהו? אמר ליה: שחיטתו פסולה!

אזל **רבי אבא**, אמרה קמיה **דר' אלעזר**. אזל ר' אלעזר אמרה קמיה **דר' יוחנן**. אמר ליה: מאי שנא?! אמר ליה: שחט במקום נקב, נעשה כמי ששחט גוי וגמר ישראל; שחט ופגע בו נקב, נעשה כמי ששחט ישראל וגמר גוי! קרי עליה: "גוי! גוי!" אמר **רבא**: שפיר קרי עליה "גוי! גוי!" - בשלמא התם, מדהוה ליה לישראל למשחט רובא ולא שחט, כי נפקא חיותא, בידא דגוי קא נפקא - אלא הכא, מכדי משחט שחיט, מה לי במקום נקב, מה לי פגע בו נקב?!

**משנה**: השוחט מן הצדדין, שחיטתו כשרה; המולק מן הצדדין, מליקתו פסולה. השוחט מן העורף, שחיטתו פסולה; המולק מן העורף, מליקתו כשירה. השוחט מן הצואר, שחיטתו כשרה; המולק מן הצואר, מליקתו פסולה - שכל העורף כשר למליקה, וכל הצואר כשר לשחיטה. נמצא כשר בשחיטה פסול במליקה, כשר במליקה פסול בשחיטה

## מחברת חולין - א

**גמרא:** גמאי עורף? ^ אילימא עורף ממש, מאי אריא שוחט?!  
אפילו מולק נמי! (ויקרא ה) "ממול ערפו" אמר רחמנא, ולא ערפו!  
אלא מאי עורף? ממול עורף! כדקתני סיפא: כל העורף כשר  
למליקה!

גמנהני מילי? <דתנו רבנן: "ממול ערפו" - מול הרואה את העורף.  
וכן הוא אומר: (במדבר כב) "והוא יושב ממולי". ואומר: (ירמיהו  
ב) "כי פנו אלי עורף ולא פנים" גמאי "ואומר"? אכי תימא: עורף  
גופיה לא ידעינן היכא, דנדע מול דידיה היכא - תא שמע: "כי פנו  
אלי עורף ולא פנים" - מכלל דעורף להדי פנים!

אמרי **בני ר' חייא:** מצות מליקה: מחזיר סימנים לאחורי העורף,  
ומולק. איכא דאמרי: "אף מחזיר", ואיכא דאמרי: "מחזיר" דוקא.  
ומסתברא כמאן דאמר "אף מחזיר" גממאי? <מדקתני: השוחט מן  
העורף, שחיתתו פסולה; המולק מן העורף, מליקתו כשרה - (כ,א)  
ואי סלקא דעתך מחזיר דוקא, מאי איריא מולק?! אפילו שוחט  
נמי! - אלא לאו, שמע מינה: אף מחזיר, ומתניתין בדלא אהדר!

אמר **ר' ינאי:** יקבלו הרובין את תשובתן! דקתני: נמצא כשר  
בשחיטה פסול במליקה, כשר במליקה פסול בשחיטה ~ למעוטי  
מאי? לאו למעוטי מחזיר סימנין לאחורי העורף, דלא?! <אמר  
**רבה בר בר חנה:** לא! למעוטי שן וצפורן! {שן וצפורן בהדיא קתני  
להו! | <אלא אמר **ר' ירמיה:** למעוטי מוליד ומביא! {הניחא למאן  
דאמר מוליד ומביא במליקה פסול - אלא למאן דאמר כשר, מאי  
איכא למימר?! <בני ר' חייא סברי לה כמאן דאמר מוליד ומביא  
במליקה פסול!

אמר **רב כהנא:** מצות מליקה, קוצץ ויורד - וזו היא מצותה!  
סבר **רבי אבין** למימר: קוצץ ויורד, אין - מוליד ומביא, לא. אמר  
ליה **ר' ירמיה:** כל שכן דמוליד ומביא במליקה כשר! ומאי "זו היא  
מצותה"? אימא: "אף זו היא מצותה"!

אמר **ר' ירמיה** אמר **שמואל:** כל הכשר בשחיטה, כנגדו בעורף  
כשר במליקה - הא פסול בשחיטה, פסול במליקה  
גלמעוטי מאי? ^ אילימא למעוטי עיקור סימנין - והא תני **רמי בר  
יחזקאל:** אין עיקור סימנין בעוף! <אמר **רב פפא:** למעוטי  
ראשו! {ראשו פשיטא! (ויקרא ה) "ממול ערפו" אמר רחמנא -  
ולא בראשו! <מאי ראשו? שיפוי ראשו! כגון דנקט משיפוי ראשו,

## מחברת חולין - א

והגרים ואזל עד דמטא תתאי! וכדרב הונא אמר רב אסי, דאמר **רב הונא** אמר **רב אסי**: הגרים שליש, ושחט שני שליש - פסולה!

אמר ליה **רב אחא בריה דרבא לרב אשי**: הא דתני **רמי בר יחזקאל**: אין עיקור סימנין בעוף - לא אמרן אלא למאן דאמר אין שחיטה לעוף מן התורה - (**כ,ב**) אבל למאן דאמר יש שחיטה לעוף מן התורה, יש עיקור!

אמר ליה: אדרבה! איפכא מסתברא! - למאן דאמר יש שחיטה לעוף מן התורה, איכא למימר דהכי אגמריה, דאין עיקור - ואפילו למאן דאמר כבהמה - לענין עיקור, לא ליהוי כבהמה! - אלא למאן דאמר אין שחיטה לעוף מן התורה אלא מדברי סופרים, מהיכא גמירי לה? מבהמה! - כולה מילתא כבהמה!

אמר **רבינא**: אמר לי **רבין בר קיסי**: הא דתני **רמי בר יחזקאל**: אין עיקור סימנין בעוף - לא אמרן אלא במליקה - אבל בשחיטה, יש עיקור! {והאמר ר' **ירמיה** אמר **שמואל**: כל הכשר בשחיטה, כנגדו בעורף כשר במליקה - הא פסול, פסול! אהוא פליגא!

אמר **זעירי**: נשברה מפרקת, ורוב בשר עמה, נבלה. אמר **רב חסדא**: אף אנן נמי תנינא: מלק בסכין, מטמא בגדים אבית הבליעה - ואי אמרת טרפה הויא, מליקתה זו היא שחיטתה! - תהני לה סכין לטהרה מידי נבלה! אמרי: התם, משום דלאו שחיטה היא כלל! גמאי טעמא? **ארב הונא** אמר: מפני שהוא מחליד **ארבא** אמר: מפני שהוא דורס

גמאן דאמר מפני שהוא מחליד, מאי טעמא לא אמר מפני שהוא דורס?! אקסבר: מוליך ומביא במליקה, כשר! ומאן דאמר מפני שהוא דורס, מאי טעמא לא אמר מפני שהוא מחליד?! אמר לך: חלדה היכי דמי? כחולדה הדרה בעיקרי בתים, דמכסיא - הכא הא מיגליא!

אמר **רבא**: אי קשיא לי, הא קשיא לי: גזוכי מתה עומד ומולק?! אמר ליה **אביי**: ותקשי לך עולת העוף, דבעיא שני סימנין - וכי מתה עומד ומולק?! אמר ליה: התם, כדי לקיים בה מצות הבדלה! {אי הכי, עור נמי! ככל המעכב בשחיטה, מעכב בהבדלה - וכל שאינו מעכב בשחיטה, אינו מעכב בהבדלה! {והא מיעוט סימנין לרבנן, דלא מעכבי בשחיטה, ומעכבי בהבדלה! |אלא אימא: כל שישנו בשחיטה, ישנו בהבדלה - וכל שאינו בשחיטה,

## מחברת חולין - א

אינו בהבדלה! **(כא,א)** {מכל מקום קשיא! אמר **רבא**: אימא: וכן הוא עושה: חותך שדרה ומפרקת, בלא רוב בשר

כי סליק **רבי זירא**, אשכחיה לר' **אמי** דיתיב וקאמר לה להא שמעתא. אמר ליה: וזכי מתה עומד ומולק?! (דניאל ד) "אשתומם כשעה חדא" - אמר ליה: אימא: כך הוא עושה: חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר!

תניא נמי הכי: גכיצד מולקין חטאת העוף? אחותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר, עד שמגיע לוושט או לקנה. הגיע לוושט או לקנה, חותך סימן אחד או רובו, ורוב בשר עמו; ובעולה, שנים או רוב שנים

גמני? ^ אי רבנן - הא אמרי שנים דוקא! ^ אי כר' אלעזר בר' שמעון, האמר רוב שנים! אימא: שנים לרבנן, רוב שנים לרבי אלעזר בר' שמעון! <אויבעית אימא: הא והא ר' אלעזר בר' שמעון, ומאי "שנים"? שדומין לשנים!

אמר **רב יהודה** אמר **שמואל**: נשברה מפרקת ורוב בשר עמה, מטמא באהל - ואם תומר אותו מעשה דעלי, מפרקת בלא רוב בשר הואי - זקנה שאני! דכתיב: (שמואל א ד:יח) "ויהי כהזכירו את ארון האלהים ויפול מעל הכסא אחורנית בעד יד השער ותשבר מפרקתו וימת כי זקן האיש וכבד והוא שפט את ישראל ארבעים שנה"

אמר ר' **שמואל בר נחמני** אמר ר' **יוחנן**: קרעו כדג, מטמא באהל. אמר ר' **שמואל בר יצחק**: ומגבו

אמר **שמואל**: עשאה גיסטרא, נבלה. אמר ר' **אלעזר**: ניטל הירך וחלל שלה ניכר<sup>13</sup>, נבלה. גהיכי דמי חלל שלה ניכר? אמר **רבא**: כל שרבוצה ונראית חסרה

תנן התם: הותזו ראשיהן, אף על פי שמפרכסין, טמאים - כזנב הלטאה שמפרכסת

גמאי "הותזו"? **אריש לקיש** אמר: הותזו ממש <**רבי אסי** אמר **רבי מני**: כהבדלת עולת העוף. אמר ליה ר' **ירמיה לרבי אסי**: גכהבדלת עולת העוף לרבנן, ולא פלגיתו? או דלמא כהבדלת

13 כד הגרסה לפננו, ויש שלא גורסים, וכן להלן, ונראה שרש"י לא גרס כן

## מחברת חולין - א

עולת העוף לר' אלעזר בר' שמעון, ופלגיתו? <אמר ליה: כהבדלת  
עולת העוף לר' אלעזר בר' שמעון, ופליגינן!

איכא דאמרי: <ר' שמעון בן לקיש אמר: הותזו ממש <ר' אסי  
אמר ר' מני: כהבדלת עולת העוף לרבי אלעזר בר' שמעון, ברוב  
שנים

גמאי רבנן ומאי רבי אלעזר בר' שמעון? <דתניא: (ויקרא ה) "ואת  
השני יעשה עולה כמשפט" - כמשפט חטאת בהמה {אתה אומר  
כמשפט חטאת בהמה, או אינו אלא כמשפט חטאת העוף?}  
אכשהוא אומר "והקריבו", חלק הכתוב בין חטאת העוף לעולת  
העוף - ומה אני מקיים "כמשפט"? כמשפט חטאת בהמה! - מה  
חטאת בהמה, אינה באה (כא,ב) אלא מן החולין, וביום, ובידו  
הימנית - אף עולת העוף, אינה באה אלא מן החולין, וביום, ובידו  
הימנית! {אי, מה להלן, ברוב שנים - אף כאן ברוב שנים!}  
אתלמוד לומר: (ויקרא א) "ומלק" "והקטיר" - מה הקטרה, הראש  
בעצמו והגוף בעצמו - אף מליקה, הראש בעצמו והגוף בעצמו!

רבי ישמעאל אומר: "כמשפט" - כמשפט חטאת העוף - מה חטאת  
העוף, ממול עורף - אף עולת העוף, ממול עורף! {אי, מה להלן,  
מולק ואינו מבדיל, בסימן אחד - אף כאן מולק ואינו מבדיל,  
בסימן אחד? אתלמוד לומר: (ויקרא א) "והקריבו"!

רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: (ויקרא ה) "כמשפט" - כמשפט  
חטאת העוף - מה להלן, (כב,א) אוחזי בראש ובגוף ומזה - אף  
כאן, אוחזי בראש ובגוף ומזה!

גמאי קאמר? <הכי קאמר: מה להלן, כשהוא אחוז הראש בגוף  
מזה - אף כאן, כשהוא אחוז הראש בגוף מזה! {אי, מה להלן,  
בסימן אחד - אף כאן, בסימן אחד! אתלמוד לומר: "והקריבו"!

{ותנא קמא, וכי מאחר דנפקא לן מ"ומלק ... והקטיר" -  
"והקריבו" למה לי?! <אי לאו "והקריבו", הוה אמינא: מאי  
"כמשפט"? כמשפט חטאת העוף! ~ ואי משום "ומלק ... והקטיר",  
הוה אמינא: מה הקטרה, בראשו של מזבח - אף מליקה, בראשו  
של מזבח! - השתא, דכתב רחמנא "והקריבו", דרוש ביה נמי הא!

גחטאת בהמה, דאינה באה אלא מן החולין, מנלן? <אמר רב  
חסדא: דאמר קרא: (ויקרא טז) "והקריב אהרן את פר החטאת  
אשר לו" - משלו, ולא משל צבור, ולא משל מעשר!

ביום -- { (ויקרא ז) מ"ביום צוותו נפקא"?! | <כדי נסבה!

## מחברת חולין - א

ידו הימנית -- {מדרבה בר בר חנה נפקא?! דאמר **רבה בר בר חנה** אמר ר' **שמעון בן לקיש**: כל מקום שנאמר: "אצבע" או "כהונה", אינה אלא ימין ואידך: "כהונה" בעיא "אצבע" - "אצבע" לא בעיא "כהונה"!

זאתנא קמא ורבי אלעזר בר' שמעון, "ממול העורף" מנא להו?!  
אגמרי מליקה ממליקה!

**משנה**: כשר בתורין, פסול בבני יונה; כשר בבני יונה, פסול בתורין. תחלת הציהוב בזה ובזה פסול

**גמרא**: תנו רבנן: תורין - גדולים כשרים, קטנים פסולים; בני יונה - קטנים כשרים, גדולים פסולים. נמצא כשר בתורין, פסול בבני יונה - כשר בבני יונה, פסול בתורין

תנו רבנן: תורים - גדולים ולא קטנים! - שיכול: והלא דין הוא: **(כב,ב)** ומה בני יונה, שלא הוכשרו בגדולים, הוכשרו בקטנים - תורים, שהוכשרו בגדולים, אינו דין שהוכשרו בקטנים?! אתלמוד לומר: (ויקרא א) "תורים" - גדולים ולא קטנים; "בני יונה" - קטנים ולא גדולים - שיכול: והלא דין הוא: ומה תורים, שלא הוכשרו בקטנים, הוכשרו בגדולים - בני יונה, שהוכשרו בקטנים, אינו דין שהוכשרו בגדולים?! אתלמוד לומר: "בני יונה" - קטנים, ולא גדולים!

זמאי תלמודא? אמר **רבא**: לא לישתמיט קרא, ולכתוב: "מן בני התורים או מן היונה" {אימא: בני יונה, דכתב בהו רחמנא "בני" - קטנים אין, גדולים לא; תורים, אי בעי גדולים לייתי, אי בעי קטנים, לייתי?! כדומיא דבני יונה - מה בני יונה, קטנים אין, גדולים לא - אף תורים, גדולים אין, קטנים לא!

תנו רבנן: זיכול יהו כל התורים וכל בני היונה כשרים? תלמוד לומר: "מן התורים" - ולא כל התורים; "מן בני היונה" - ולא כל בני יונה - פרט לתחילת הציהוב שבזה ושבזה, שפסול

זמאימתי התורים כשרים? אמשיזהיבו! זמאימתי בני יונה פסולין?  
אמשיצהיבו!

תני **יעקב קרחה**: זמאימתי בני יונה כשרים? אמשיעלעו! - הוא תני לה, והוא אמר לה: (איוב לט) "אפרוחיו יעלעו דם" - זאימת?  
אמר **אביי**: מכי שמיט גדפא מיניה, ואתי דמא!

## מחברת חולין - א

גבעי **רבי זירא**: האומר "הרי עלי עולה מן התורים או מן בני היונה", והביא תחלת הציהוב שבזה ושבזה, מהו? גספיקא הוי, ונפיק? או דילמא בריה הוי, ולא נפיק?

{אמר **רבא**: תא שמע: פרט לתחילת הציהוב שבזה ושבזה, שפסול - אי אמרת בשלמא, בריה הוי, שפיר! אלא אי אמרת ספיקא הוי, איצטריך קרא למעוטי ספיקא?! (**כג,א**) <כי איצטריך קרא, למעוטי נרבע ונעבד - סלקא דעתך אמינא: הואיל וכתיב: (ויקרא כב) "כי משחתם בהם מום בס", **ותנא דבי רבי ישמעאל**: כל מקום שנאמר "השחתה" אינו אלא דבר ערוה ועבודה זרה - דבר ערוה, דכתיב: (בראשית ו) "כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ"; עבודה זרה, דכתיב: (דברים ד) "פן תשחיתון ועשיתם לכם פסל" - כל שהמום פוסל בו, דבר ערוה ועבודה זרה פוסלין בו - וכל שאין המום פוסל בו, אין דבר ערוה ועבודה זרה פוסלין בו! - והני עופות, הואיל ולא פסיל בהו מומא, דאמר מר: תמות וזכרות בבהמה, ואין תמות וזכרות בעופות - אימא: דבר ערוה ועבודה זרה נמי לא לפסול בהו - קא משמע לן!

גבעי **רבי זירא**: האומר: "הרי עלי עולת בהמה מן האיל או מן הכבש", והביא פלגס, מהו? ~אליבא דרבי יוחנן לא תבעי לך, דאמר בריה הוי, דתנן: הקריבו, מביא עליו נסכי איל, ואין עולה לו מזבחו ~ואמר **ר' יוחנן**: (במדבר טו) "או לאיל" - לרבות את הפלגס! ~כי תבעי לך אליבא ד**בר פדא**, (**כג,ב**) דאמר: מייתי ומתני! - מי אמרינן: איל וכבש מתנה - בבריה לא מתנה? או דלמא בבריה נמי מתנה, דאמר: "אי בריה הוה, ליהוי כוליה נדבה!"? - תיקו!

בעי **רבי זירא**: האומר: "הרי עלי לחמי תודה מן החמץ או מן המצה!", והביא שיאור, מהו? גשיאור דמאן? אי שיאור דר' מאיר, לרבי יהודה מצה מעלייתא היא; אי דרבי יהודה, לר' מאיר חמץ הוא; ואי דר' מאיר לר' מאיר, מדלקי עליה, חמץ הוא! ~אלא דרבי יהודה לרבי יהודה, מאי? ספיקא הויא, ונפיק ממה נפשך? או דלמא בריה הוא, ולא נפיק?

{והאמר **רב הונא**: האומר "הרי עלי לחמי תודה!", מביא תודה ולחמה - וכיון דאיחייב ליה בתודה ולחמה, הא לא ידע האי גברא אי חמץ הוא, דליתי מצה - אי מצה הוא, דליתי חמץ! <לא! - צריכא, דאמר: "הרי עלי חלה לפטור תודתו של פלוני!" {סוף

## מחברת חולין - א

סוף, הא לא ידע האי גברא אי חמץ הוא, דליתי מצה, אי מצה הוא, דליתי חמץ! כלא! - צריכא דלא אמר "לפטור" - מיפק גברא ידי נדרו נפיק, או לא נפיק? - תיקו!

**משנה:** כשר בפרה, פסול בעגלה - כשר בעגלה, פסול בפרה

**גמרא:** תנו רבנן: פרה - בשחיטה כשרה, בעריפה פסולה; עגלה - בעריפה כשרה, בשחיטה פסולה - נמצאת כשר בפרה, פסול בעגלה - כשר בעגלה, פסול בפרה!

{ותהא פרה כשרה בעריפה מקל וחומר: ומה עגלה, שלא הוכשרה בשחיטה, הוכשרה בעריפה - פרה, שהוכשרה בשחיטה, אינה דין שהוכשרה בעריפה?! **(כד, א)** אמר קרא: "ושחט" ו"חוקה" - בשחיטה, אין - בעריפה, לא!

{וכל היכא דכתיב ביה "חוקה", לא דרשינן קל וחומר?! והא גבי יום הכפורים, דכתיב ביה "חוקה", ותניא: (ויקרא ט) "ועשהו חטאת" - הגורל עושה חטאת, ואין השם עושה חטאת! - שיכול: והלא דין הוא: ומה במקום שלא קדש הגורל, קדש השם - מקום שקדש הגורל, אינו דין שקדש השם?! - תלמוד לומר: "ועשהו חטאת" - הגורל עושה חטאת, ואין השם עושה חטאת! ~טעמא דכתב רחמנא "ועשהו חטאת" - הא לאו הכי, דרשינן קל וחומר! |כמיעט רחמנא גבי עגלה, "הערופה" - זאת בעריפה, ואין אחרת בעריפה!

{ותהא עגלה כשרה בשחיטה, מקל וחומר: ומה פרה, שלא הוכשרה בעריפה, כשרה בשחיטה - עגלה, שכשרה בעריפה, אינו דין שהוכשרה בשחיטה?! אמר קרא: (דברים כא) "וערפו העגלה" - בעריפה אין, בשחיטה לא!

**משנה:** כשר בכהנים, פסול בלויים - כשר בלויים, פסול בכהנים

**גמרא:** תנו רבנן: כהנים - במומין פסולים, בשנים כשרים; לויים - במומין כשרים, בשנים פסולים - נמצא כשר בכהנים פסול בלויים, כשר בלויים פסול בכהנים!

גמרא הני מילי? <דתנו רבנן: (במדבר ח) "זאת אשר ללויים" - מה תלמוד לומר? לפי שנאמר: (במדבר ח) "ומבן חמשים שנה ישוב", למדנו ללויים שהשנים פוסלין בהם - יכול מומין פוסלין בהם? - ודין הוא: ומה כהנים, שאין השנים פוסלין בהן, מומין פוסלין בהן - לויים, שהשנים פוסלין בהם, אינו דין שיהו מומין פוסלין בהם?!

## מחברת חולין - א

כתלמוד לומר: "זאת אשר ללוים" - זאת ללוים, ואין אחרת ללוים!

גיכול יהו הכהנים פוסלין בשנים? - והלא דין הוא: ומה לוי, שאין מומין פוסלין בהם, שנים פוסלין בהם - כהנים, שהמומין פוסלין בהם, אינו דין שיהו שנים פוסלין בהם!?! כתלמוד לומר: "אשר ללוים" - ולא אשר לכהנים!

גיכול אף בשילה ובבית עולמים כן? כתלמוד לומר: (במדבר ד) "לעבוד עבודה ועבודה משא" - לא אמרתי אלא בזמן שהעבודה בכתף!

כתוב אחד אומר: (במדבר ח) "מבן חמש ועשרים שנה ומעלה", וכתוב אחד אומר: (במדבר ד) "מבן שלשים" - אי אפשר לומר שלשים, שכבר נאמר חמש ועשרים! ואי אפשר לומר חמש ועשרים, שכבר נאמר שלשים! - הא כיצד? חמש ועשרים ללמוד, ושלשים לעבודה. מכאן לתלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו חמש שנים, שוב אינו רואה. ר' יוסי אומר: שלש שנים, שנאמר: (דניאל א) "ולגדלם שנים שלש, וללמדם ספר ולשון כשדים" %ואידך: שאני לשון כשדים, דקליל! %ואידך: שאני הלכות עבודה, דתקיפין!

תנו רבנן: כהן - משיביא שתי שערות עד שיזקין, כשר לעבודה. ומומין פוסלין בו. בן לוי - מבן שלשים ועד בן חמשים כשר לעבודה. ושנים פוסלין בו גיבמה דברים אמורים? באהל מועד שבמדבר! - אבל בשילה ובבית עולמים, אין נפסלין אלא בקול. אמר ר' יוסי: מאי קרא? (כד, ב) (דברי הימים ב ה) "ויהי כאחד למחצצרים ולמשוררים להשמיע קול אחד"

עד שיזקין -- געד כמה? אמר רבי אלעא אמר ר' חנינא: עד שירתת

תנן התם: בעל קרי שטבל ולא הטיל מים, לכשיטיל טמא. ר' יוסי אומר: בחולה ובזקן טמא; בילד ובבריא טהור

גילד, עד כמה? אמר רבי אלעא אמר רבי חנינא: כל שעומד על רגלו אחת, וחולץ מנעלו ונועל מנעלו. אמרו עליו על רבי חנינא, שהיה בן שמונים שנה, והיה עומד על רגלו אחת, וחולץ מנעלו ונועל מנעלו. אמר רבי חנינא: חמין ושמן שסכתני אמי בילדותי, הן עמדו לי בעת זקנותי!

תנו רבנן: נתמלא זקנו - ראוי ליעשות שליח ציבור, ולירד לפני

## מחברת חולין - א

התיבה, ולישא את כפיו. מאימתי כשר לעבודה? משיביא שתי שערות. **רבי** אומר: אומר אני: עד שיהא בן עשרים

אמר **ר' חסדא**: מאי טעמא דרבי? דכתיב: (עזרא ג) "ויעמידו את הלויים מבן עשרים שנה ומעלה לנצח על מלאכת בית ה' " %ואידך: לנצח שאני!

{והא האי קרא בלויים כתיב?! <כדר' יהושע בן לוי, דאמר **רבי יהושע בן לוי**: בעשרים וארבעה מקומות נקראו כהנים "לויים", וזה אחד מהן: (יחזקאל מד) "והכהנים הלויים בני צדוק"

תנו רבנן: (ויקרא כא) "איש מזרעך לדורותם" - מכאן אמר **רבי אלעזר**: קטן פסול לעבודה, ואפילו תם & מאימתי כשר לעבודה? משיביא שתי שערות! - אבל אחיו הכהנים אין מניחין אותו לעבוד עד שיהא בן עשרים

איכא דאמרי: הא רבי היא, ואפילו פסול דרבנן לית ליה. ואיכא דאמרי: רבי אית ליה פסול מדרבנן, והא רבנן היא, ולכתחלה הוא דלא - אבל דיעבד, עבודתו כשרה

**משנה**: טהור בכלי חרש - טמא בכל הכלים; טהור בכל הכלים - טמא בכלי חרש

**גמרא**: תנו רבנן: אויר כלי חרש טמא, וגבו טהור; אויר כל הכלים טהור, וגבן טמא - נמצא טהור בכלי חרש, טמא בכל הכלים - טהור בכל הכלים, טמא בכלי חרש

& מנהני מילי? <דתנו רבנן: "תוכו" - ואף על פי שלא נגע {אתה אומר אף על פי שלא נגע, או אינו אלא אם כן נגע? **רבי יונתן בן אבטולמוס** אומר: נאמר: (ויקרא יא) "תוכו" לטמא, ונאמר "תוכו" ליטמא - מה "תוכו" האמור לטמא, אף על פי שלא נגע - אף "תוכו" האמור ליטמא, אף על פי שלא נגע! & והתם מנלן? <אמר **רבי יונתן**: התורה העידה על כלי חרס, (**כה, א**) ואפילו מלא חרדל!

{אמר ליה **רב אדא בר אהבה לרבא**: ויהא כלי חרס מיטמא מגבו, מקל וחומר: ומה כל הכלים, שאין מיטמאין מאוירן, מיטמאין מגבן - כלי חרס, שמיטמא מאוירו, אינו דין שיטמא מגבו! <אמר קרא: (במדבר יט) "וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו" - איזהו כלי שטומאתו קודמת לפתחו? הוי אומר: זה כלי חרס! וכי אין צמיד פתיל עליו הוא דטמא - הא יש צמיד פתיל עליו, טהור!

## מחברת חולין - א

{ויהיו כל הכלים מיטמאין מאוירן מקל וחומר: ומה כלי חרס, שאין מיטמא מגבו, מיטמא מאוירו - כל הכלים, שמיטמאין מגבן, אינו דין שמיטמאין מאוירן?! אמר קרא: "תוכו" - תוכו של זה, ולא תוכו של אחר!

{והני "תוכו", הא דרשינהו! ארבעה "תוכו" כתיבי: (ויקרא יא) "תוכו", "תוך", "תוכו", "תוך" - חד לגופיה, וחד לגזירה שוה, וחד תוכו של זה ולא תוכו של אחר, וחד תוכו ולא תוך תוכו, ואפילו כלי שטף

{ולא יהו כל הכלים מיטמאין מגבן אלא מתוכן, ובנגיעה, מקל וחומר: ומה כלי חרס, שמיטמא מאוירו, אינו מיטמא מגבו - כל הכלים, שאין מיטמאין מאוירן - אינו דין שאין מיטמאין מגבן?! אמר קרא: (במדבר יט) "וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא" - האי הוא, דכי אין צמיד פתיל עליו טמא, הא יש צמיד פתיל עליו, טהור - הא כל הכלים, בין שיש צמיד פתיל עליהם בין שאין צמיד פתיל עליהם, מיטמאין!

**משנה:** טהור בכלי עץ, טמא בכלי מתכות; טהור בכלי מתכות, טמא בכלי עץ

**גמרא:** תנו רבנן: גולמי כלי עץ טמאין - פשוטיהן טהורין; גולמי כלי מתכות טהורין - פשוטיהן טמאין. נמצא טהור בכלי עץ, טמא בכלי מתכות; טהור בכלי מתכות, טמא בכלי עץ

ואלו הן גולמי כלי עץ: כל שעתיד לשוף, לשבץ, לגרר, לכרכב, להטיח בטונס. מחוסר כן, או אוגן, או אוזן - טמא; מחוסר חטיטה - טהור {מחוסר חטיטה - פשיטא! לא! צריכא דחק קפיזא בקבא

ואלו הן גולמי כלי מתכות: כל שעתיד (כה,ב) לשוף, לשבץ, לגרר, לכרכב להקיש בקורנס. מחוסר כן או אוגן או אוזן טהור; מחוסר כסוי טמא

גמאי שנא הני ומאי שנא הני? ארבי יוחנן אמר: הואיל ולכבוד עשוין ארב נחמן אמר: הואיל ודמיהן יקרים

גמאי בינייהו? איכא בינייהו כלי עצם - ואזדא רב נחמן לטעמיה, דאמר רב נחמן: כלי עצם ככלי מתכות דמו

{מכלל דכלי עצם מקבלי טומאה?! אין! דתניא: רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר: מה תלמוד לומר: (במדבר לא) "וכל מעשה עזים תתחטאו"? להביא דבר הבא מן העזים - מן הקרנים,

## מחברת חולין - א

ומן הטלפים גשאר בהמה וחיה מנין? כתלמוד לומר: "וכל מעשה!"  
{אם כן, מה תלמוד לומר "עזים"?! אפרט לעופות!

**משנה:** החייב בשקדים המרים, פטור במתוקים; החייב במתוקים, פטור במרים

**גמרא:** תנו רבנן: שקדים המרים - קטנים חייבין, גדולים פטורין; מתוקים - גדולים חייבין, קטנים פטורין. **רבי ישמעאל בר' יוסי** אומר משום אביו: זה וזה לפטור. ואמרי לה: זה וזה לחיוב

אמר **רבי אלעא:** הורה **רבי חנינא** בצפורי כדברי האומר זה וזה לפטור

{ולמאן דאמר זה וזה לחיוב, גדולים למאי חזו?! אאמר ר' יוחנן: הואיל ויכול למתקן על ידי האור!

**משנה:** התמד - עד שלא החמיץ, אינו ניקח בכסף מעשר, ופוסל את המקוה; משהחמיץ, ניקח בכסף מעשר, ואינו פוסל את המקוה האחין השותפין - כשחייבין בקלבון, פטורין ממעשר בהמה; כשחייבין במעשר בהמה, פטורין מן הקלבון

**גמרא:** גמני מתניתין? לא רבי יהודה ולא רבנן! דתניא: המתמד, ונתן מים במדה, ומצא כדי מדתו - פטור. ור' יהודה מחייב גמני? אי רבנן, אף על גב דהחמיץ; אי ר' יהודה, אף על גב דלא החמיץ!

אאמר ר' נחמן אמר **רבה בר אבונה: (כו,א)** בשהחמיץ מחלוקת, ומתניתין ר' יהודה! וכן אמר ר' יוסי **ברבי חנינא:** בשהחמיץ מחלוקת

ואמר ר' נחמן אמר **רבה בר אבונה:** תמד שלקחו בכסף מעשר ולבסוף החמיץ, קנה מעשר - גמאי טעמא? אאיגלאי מילתא למפרע דפירא הוא!

{אלא מתניתין דקתני החמיץ אין, לא החמיץ לא - דלמא אי שבקיה, הוה מחמיץ?!

אאמר **רבה:** כששייר ממנו בכוס, ולא החמיץ!

<<**רבא** אמר: הא מני? ר' יוחנן בן נורי היא! דתנן: שלשה לוגין מים חסר קורטוב, שנפל לתוכן קורטוב יין, ומראיהן כמראה יין, ונפלו למקוה - לא פסלוהו. שלשה לוגין מים חסר קורטוב, שנפל

## מחברת חולין - א

לתוכן קורטוב חלב, ומראהו כמראה מים, ונפלו למקוה - לא פסלוהו. **רבי יוחנן בן נורי** אומר: הכל הולך אחר המראה - לאו אמר ר' יוחנן בן נורי<sup>14</sup> בתר חזותא אזלינן?! הכא נמי, זיל בתר חזותא, וטעמא וחזותא דהאי, מיא נינהו!

ופליגא דרבי אלעזר. דאמר ר' **אלעזר**: הכל מודים שאין מפרישין עליו ממקום אחר אלא אם כן החמיץ - קסבר: בלא החמיץ מחלוקת. ועד כאן לא מחייב רבי יהודה אלא מיניה וביה - אבל מעלמא, לא - דלמא אתי לאפרושי מן החיוב על הפטור ומן הפטור על החיוב!

תנו רבנן: התמד - עד שלא החמיץ (**כו,ב**) משיקו במים - משהחמיץ, אין משיקו במים

אמר **רבא**: לא שנו אלא שתמדו במים טהורים ונטמאו - אבל טמאים מעיקרא, לא!

אזל **רב גביהה מבי כתיל**. אמרה לשמעתיא קמיה **דרב אשי**: גמאי שנא טמאין מעיקרא, דלא? כדאמרינן: אידי דמיא יקירי, שכני תתאי, ופירא קפי מלעיל, ולא קא סלקא להו השקה למיא! {אי הכי, טהורים ולבסוף נטמאו נמי?! | אלא מבלבלי! {הכי נמי, מבלבלי!?

**משנה**: כל מקום שיש מכר, אין קנס; וכל מקום שיש קנס, אין מכר

**גמרא**: אמר **רב יהודה** אמר **רב**: זו דברי ר' מאיר, אבל חכמים אמרו: יש קנס במקום מכר! דתניא: קטנה, מבת יום אחד עד שתביא שתי שערות, יש לה מכר ואין לה קנס; משתביא שתי שערות עד שתיבגר, יש לה קנס ואין לה מכר, דברי **רבי מאיר**. שהיה **רבי מאיר** אומר: כל מקום שיש מכר, אין קנס. וכל מקום שיש קנס, אין מכר. **וחכמים** אומרים: קטנה, מבת שלש שנים ויום אחד עד שתיבגר, יש לה קנס {קנס אין, מכר לא?! **אאימא: אפ** קנס במקום מכר

**משנה**: כל מקום שיש מיאון, אין חליצה; וכל מקום שיש חליצה, אין מיאון

14 כן ברבינו גרשום, ולפננו חסר

## מחברת חולין - א

**גמרא:** אמר **רב יהודה** אמר **רב:** זו דברי ר' מאיר, אבל חכמים אומרים: יש מיאון במקום חליצה! דתניא: עד מתי הבת ממאנת? עד שתביא שתי שערות, דברי ר' מאיר. ר' יהודה אומר: עד שירבה השחור על הלבן

**משנה:** כל מקום שיש תקיעה, אין הבדלה; וכל מקום שיש הבדלה, אין תקיעה. יום טוב שחל להיות בערב שבת, תוקעין ולא מבדילין; במוצאי שבת, מבדילין ולא תוקעין. כיצד מבדילין? "המבדיל בין קודש לקודש". ר' דוסא אומר: "בין קודש חמור לקודש הקל"

**גמרא:** הֲהִיכִי תוקע? אמר **רב יהודה:** תוקע, ומריע מתוך תקיעה <<**אורי** אסי אמר: תוקע ומריע בנשימה אחת. אתקין **רב אסי** בהוצל כשמעתיה

{מיתבי: יום טוב שחל להיות בערב שבת, תוקעין ולא מריעין ~מאי? לאו לא מריעין כלל?! לא! רב יהודה מתרץ לטעמיה, ורב אסי מתרץ לטעמיה - רב יהודה מתרץ לטעמיה: לא מריעין בפני עצמה, אלא מתוך תקיעה. ורב אסי מתרץ לטעמיה: לא מריעין בשתי נשימות, אלא בנשימה אחת

במוצאי שבת, מבדילין ולא תוקעין. כיצד מבדילין? "המבדיל בין קודש לקודש" -- הֲהִיכִי אמר לה? אמר ר' יהודה: בחתימתה. וכן אמר ר' נחמן: בחתימתה <<**אורי** ששת בריה דרב אידי אמר: אף בפתחתה! #ולית הלכתא כוותיה!

ר' דוסא אומר: "בין קודש חמור לקודש הקל" -- ולית הלכתא כוותיה

אמר ר' זירא: יום טוב שחל להיות באמצע שבת, אומר: "המבדיל בין קדש לחול, ובין אור לחשך, ובין ישראל לעמים, ובין יום השביעי לששת ימי המעשה" גמאי טעמא? אסדר הבדלות הוא מונה!